

Náš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIV./ŠTEVILKA 19

CELOVEC, DNE 10. MAJA 1962

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— ŠILINGA

Narod priznava delo sester

V nedeljo, dne 6. maja t. l., je bila pri šolskih sestrah na Kmetijsko-gospodinski šoli v Št. Petru pri Št. Jakobu zaključna prireditev z razstavo, ki je privabila okoli 1000 ljudi v kraj, ki ga ljubimo Slovenci kot domovino Miklove Zale. Prireditve se je udeležila tudi vrsta odličnih gostov, med njimi namestnik deželnega glavarja, g. komercialni svetnik ing. Thomas Truppe z gospo, zastopnik prevzvišenega gospoda nadpastirja, dekan msgr. dr. Janko Hornböck, referent za kmetijstvo v deželni vladi g. deželni svetnik Herbert Bacher, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko, predsednik Mohorjeve družbe preč. g. Filip Millonig, ravnatelj slovenske gimnazije, višji študijski svetnik dr. Joško Tischler in mnogo častitih gg. duhovnikov.

Zaključna prireditev in razstava v Št. Jakobu

Naredil se je lep vrgredni dan, ko so dekleta v Št. Jakobu v Rožu zaključile letošnji gospodinski tečaj. Od ranega jutra je vrvela mladina okoli starodavne, a ponosne »Narodne šole«, ki so jo č.č. sestre na župnika Ražuna, njenega ustanovitelja in graditelja z več kot 50 letnim delom posvetile s svojimi duhovnimi in gmotnimi žrtvami za Boga in narod. Prav ta požrtvovalnost, ki se ni strašila tudi preganjanja in trpljenja, vsako leto doživlja svoje vstajenje v zaključnem prazniku ko gojenke pod vodstvom svojih učiteljic pokažejo staršem, znancem in rojakom iz vseh treh naših dolin, kaj so se naučile za življenje.

Šiviljska razstava je prikazala, kako je treba koristno združevati s prijetnim. Današnja gospodinja na kmetih še vedno podpira tri ogle hiše in mora biti pravcati vseznal. Razstavljene so bile praktične delovne obleke za vsak dan, pa tudi okusne vezanine. Kmečka hiša ni zgolj zaklonišče za njene stanovalce pred trdotami vremena, temveč mora biti predvsem prijeten dom. Tega pa je treba okrasiti. Mnogo lepši, prijetnejši je okrasek, ki ga je izvezla »la beča roka«, kot kupljena reč v trgovini. Kajti v industrijskem izdelku ni ljubezni. Iz razstavljenih del pa je vela predvsem povezanost z našim bogatim narodnim izročilom, ki ga je predstavljal korajžni Ziljanček v ljubki noši.

Posebno velika pa je bila gneča v kuharski razstavi, saj gre ljubezen še vedno tudi skozi želodec. Bilo je ondi vsega, tako za sladkosnedneže kot tudi za mesojede. Predvsem pa je bilo nazorno prikazano, kako naj gospodinja praktično, smotrno in temeljito dela. To je danes, ko vlada vedno hušje pomanjkanje delovnih sil, neobhodno potrebno. Gospodinja mora delati ne le z rokami, ampak predvsem z glavo. Znati si mora urediti svoje delo, kajti sicer ga ob že itak veliki obremenitvi sploh ne bo več zmogla.

Gojenke so pa gostom, ki so prišli v tako velikem številu z najrazličnejšimi prevoznimi sredstvi, v prireditvi s pestrim programom pokazale, da se niso učile zgolj gospodinskih predmetov, ampak da so čas uporabile tudi za srčno izobrazbo, zato da bodo nekoč kot matere svetile kot luč vere in zvestobe ter v darovanju samega sebe za družine dosegle svoj od Stvarnika jim namenjeni življenski cilj. In to ne s kakim tožnim, zgrbančenim obrazom, temveč v vedrem optimizmu in življenskim pogumom. V igri »Dvojno razočaranje« so nam pokazale, da hlastanje za puhlim uspehom na »lepotnih tekmah« vodi v moralno grobo in razočaranje. Pravo veselje in lepota sta doma samo v krščanskih družinah. Veliko smeja pa je zbudila druga igra, kjer se je postavil kot imeniten komik naš priljubljeni Franci Rasinger, a gojenke, ki so nastopile v tem prizoru, so se tudi dobro izkazale. Posebno to velja za »ženo«, ki si je s svojo res prepričljivo igro zaslužila, da dobi v življenju — treznejšega moža. Igra, ki so jo nastopajoči podali v domačem rožanskem na-

rečju, je bila zasoljena s številnimi ljudskimi rečenicami in je zbudila mnogo smeja. Vmes so pa dekleta prepevala in rajala, da so fantje kar vratove stegovali. In ne brez vzroka.

Bila je prijetna družinska prireditev, kajti med gledavci je bilo mnogo žena in mater, ki so prišle s svojimi možmi in otroki, da podoživijo še enkrat tiste čase, ko so one same bile gojenke v tej za vero in narod tako zaslužni šoli.

Na prireditvi je predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko predložil zbranim v jednatih besedah pomen šole za naše družine in narodno skupnost. Dejal je:

»Vsako leto doživljamo v Št. Petru pri Št. Jakobu isto sliko. Iz vseh naših dolin se zbere tukaj množica ljudi, ki se hoče veseliti s sestrami in gojenkami uspeha ob koncu šolskega leta. Kaj privabi toliko Rožanov, Ziljanov in Podjunčanov vedno znova k č.č. sestram? Je to domačnost, ki te obdaja, kadar vstopiš v prostore te šole, ki pa je več kot le šola, je dom, dom, ki oblikuje že nad 50 let slovenska koroška dekleta v plemenite značaje. Zakaj? Ker je hiša dom molitve, dom vzgoje in dom strokovne izobrazbe.

Dom molitve! V osrčju zavoda je kapela z Najsvetejšim. Njemu se priporočajo sestre z vsemi svojimi skrbmi, ga slave in časte v pesmi in molitvi ter prosijo za pomoč pri svojem težkem in odgovornem delu. Prepričane so, da vsako delo požlahtini šele molitev, da delo more uspevati le z božjo pomočjo. Pred Najsvetejšim pa kleče tudi gojenke med šolskim letom. Pri Njem najdejo uteho, pogum in veselje do vztrajnega učenja, Njemu izročajo vse, kar je z njihov mladostjo povezano težkega in lepega, da bi ostalo za vedno v življenju lepo in sveto.

V kapeli šolskih sester pa se ti nudi čudovit razgled na Gure in svet pod Dobračem in Osojščica, na domove in vasi ob Dravi. Od tu se ozira božje oko po vsej naši domovini ter razsipa svoj blagoslov po priprošnjah častitih sester, gojenk in Št. Jakobčanov po naših družinah. Kako potreben je ta blagoslov, božja pomoč prav v današnjem času vsakemu posamezniku, vsaki družini, celotni narodni skupnosti. Kdor misli, da more svojo lastno usodo, usodo otrok, usodo naroda graditi brez Boga, gradi brez temelja. Naše družine bodo ostale v času materializma in hlastanja po še višjem življenskem standardu zdrave le, če se bodo oče, mati in otroci zavedali, da so družina v krščanskem pomenu šele, če je tudi Bog med njimi. On, ki je edini vir in garant prave sreče in zadovoljnosti.

Kar velja za posameznika in družino, to

Rožanski in gorjanski gospodarji!

To nedeljo, 13. maja, bo v Št. Janžu v Rožu pri Tišlarju naš skupni gospodarski sestanek

Začnemo s sv. mašo ob 8. uri v farni cerkvi, nato sledijo v dvorani predavanja:

- o kmetijski zbornici,
- o moderni živinoreji,
- o racionalnem gozdarstvu
- in o socialni krizi naše vasi.

Vsi poznate težave okoli modernega usmerjevanja našega kmetijstva in imate marsikatero tehtno vprašanje na strokovnjake.

Pridite na naš skupni gospodarski sestanek v Št. Janž, kjer bodo govorili domači gospodarski izvedenci o vaših gospodarskih zadevah in vam odgovarjali na vaša vprašanja.

Zavedajmo se gospodarske nujnosti našega časa!

OSREDNJI ODBOR
KMEČKE GOSPODARSKE ZVEZE

Temelji naših družin

velja v isti meri tudi za narodno skupnost, za narodno družino. Vsak narod je zapisan smrti, če ne živi iz Boga. Vsa naša narodnostna prizadevanja bodo uspela le z božjo pomočjo, ob vdanosti Njemu, ki je obvaroval pred 1300 leti naš narod s prevzemom krščanstva pogina, kakor je bil usojen številnim poganskim narodom. Ker smo postali in ostali Njemu zvesti, smo se kot majhen narod ohranili do danes. Le zvestoba Njemu bo zagotovila naš narodni obstoj tudi v bodoče. Zato prosimo in še enkrat prosimo! Sklenjene roke moramo rešiti v novi čas in našim potomcem, to je tudi glavna napotnica šolskih sester gojenkam, bodočim gospodinjam in materam za življenje.

Šola častitih sester pa je tudi dom vzgoje. Sestre vzgajajo dekleta, ki obiskujejo ta zavod, v trdne značaje. Biti in ostati dandanes značajan, zares ni lahko. Življenje se ponuja mladini z različnimi vabami in omamami. Vožnja z avtom za en dan ali več dni na morje, ure zabave v espresu, na plesiščih, pred televizijskim aparatom v gostilni, obiski filmov neglede na njih vrednost pomenijo mladini dandanes vse. Le dobro vzgojeno dekle more pravilno vrednotiti to, kar ji nudi vaško življenje, kar obvaruje njen dekleški čast.

Šolske sestre pa ne vzgajajo deklet le, ampak jih navajajo tudi k temu, kako naj opravljajo pozneje svoje poslanstvo kot vzgojiteljice otrok v lastnih družinah. V narodnih običajih, šegah in navadah spoznavajo tehtna vzgojna sredstva, vidijo, na kakšen način moreš oblikovati, bogatiti človekovo notranjost, ga pripraviti za življenje in na življenje. Zato pa je potrebna tudi primerna strokovna izobrazba. Tako šola č.č. sester ni le dom molitve in dom vzgoje, ampak tudi dom izobrazbe. Tu dobijo dekleta tisto strokovno znanje, ki se odraža kasneje v poklicu matere in gospodinje v okusno pripravljenih jedilih, tepo negovanem vrtu, v urejenem domu, skratka v vsem, kar zmorejo pridne roke. »Le toliko veljaš, kolikor znaš«, pravi ljudski pregovor. To velja še zlasti za bodoče matere. Prepričan sem, da ni poklica, ki bi v življenju od človeka toliko zahteval, kakor ravno poklic matere. Akademiki se pripravljajo na svoj poklic z dvanaest do štirinajst letnim študijem in vendar

ne zahteva od njih poklic toliko požrtvovalnosti, potrpežljivosti, odpovedi, gorečnosti ljubezni in vsestranskega znanja, kakor ravno poklic gospodinje in matere. Kdo je privzgojil človeški družbi največje može. V prvi vrsti dobre krščanske matere. Te so dale in dajejo Cerkev duhovnike, škofo, narodu preroke in vodnike, družinam svojih otrok pa trdno hrbtnico za življenje.

Tako vzvišen je torej poklic matere in gospodinje. Srečna vsaka družina, katere mati se je pripravljala v gospodinski šoli naših sester na svoje življensko poslanstvo. Saj je ponesla vse, kar je tu videla in slišala ter se naučila v svoj dom, ki je postal ravno tako dom molitve, dom vzgoje in dom dela. Hčere in sinovi, ki bodo doraščali v takih domovih, bodo enkrat trdno stali v življenju, kajti v njih dušah bo Bog, v njih srcih plemenitost, znanje njih dika.

Občni zbor Mohorjeve družbe

V četrtek, dne 26. aprila t. l. je imela naša Družba sv. Mohorja svoj redni letni občni zbor. Vodil je posvetovalne poverjenikov predsednik Družbe č. g. Filip Millonig, na sporedu je bilo tajniško poročilo, gospodarsko poročilo ravnatelja, poročilo o dijaških domovih, poročilo o založniškem delovanju Družbe, nakar so se obravnavali nekateri predlogi.

Občni zbor je pokazal lepo delovanje Družbe v preteklem letu in je dokazal, da zasluži Družba sv. Mohorja tudi v bodoče vso podporo vseh naših ljudi. Njeni napor za izdajanje in širjenje dobre slovenske krščanske knjige, prav tako kot trud za krščansko vzgojo naše dijaške mladine to zares zasluži in to podporo potrebujejo.

Šmarnice v Celovcu

Kot doslej so tudi v letošnjem mesecu maju slovenske večernice v Celovcu in sicer v novi bogoslovni cerkvi, Tarviser Strasse (ob Lendkanalu).

Vsak večer: ob ¾ na sedem rožni venec, ob 7. uri nagovor, nato litanije. Ob sredo, soboto in nedeljah pete litanije.

Vabimo vse vernike k obilni udeležbi.

Politični teden

Po svetu . . .

Zatišje za dobre živce

Ameriški zunanji minister Rusk je na zborovanju držav Atlantskega pakta v Atenah označil sedanji svetovni položaj kot »spring lull« ali po slovensko pomladansko lenobo. Je pa to zatišje samo za ljudi z dobrimi živci, kajti v minulem tednu je na samotnih Božičnih otokih eksplodirala nova ameriška-atomska bomba; nekje izpod oceana je šnila v zrak prva raketa z atomskim »nabojem« izstreljena iz ameriške podmornice »Polaris« ter poletela nad 2200 km ter »točno« zadela predvideni cilj; v saharški puščavi je Francija tudi izvedla atomsko eksplozijo; v Moskvi je na prvomajski paradi, na kateri so sodelovali tudi »raketni oddelki«, maršal Malinovski izjavil, da morejo te sovjetske rakete, ki so jih na orjaških vozilih vozili mimo strmeh gledalcev, med katerimi so bili posebej pozorni vojaški atašeji, »vsak trenutek ponesti na katero koli točko zemlje atomske bombe ter kaznovati vsakega kapitalističnega bojaželneža tako, da ga bodo minile skomine po imperializmu.« Obenem pa je poudaril, da je zmaga komunizma po vsem svetu itak neizbežna. Hruščev pa je napovedal nove sovjetske atomske poskuse! Istočasno pa v Washingtonu tečejo naprej razgovori s sovjetskim poslanikom Dobrininom o mednarodnem pomirjenju ter ureditvi berlinskega vprašanja in ostalih problemih; v Ženevi pa zaseda naprej razorožitvena konferenca 17 držav. In v tej hladni vojni se vrti svet naprej.

Že izza jeseni minulega leta, ko so Sovjeti prelomili atomski moratorij, se je začela nova mrzlična oboroževalna tekma. Spricho atomskih gobanov, švigajočih raket, vojaških parad z grozečimi govori postajajo pogajanja o razorožitvi in pomirjenju naravnost ironija.

Kriza zaupanja Bonn — Washington

Zato v tem našem tedenskem pregledu tokrat ne bomo zapravljali prostora o besedičenju v Ženevi in Washingtonu, temveč o konferenci, ki je bila v Atenah. Na njej so se sestali zunanji in obrambni ministri držav članic Atlantskega pakta, da sprejmejo potrebne ukrepe spricho sovjetske politične ofenzive proti Zapadu, posebno pa da okrepijo zrahljano skupnost Zapada, ki je v zadnjih mesecih posebno trpela zaradi »krize nezaupanja« med Združenimi državami in Zapadno Nemčijo. Ta kriza je posledica dogodkov v zvezi z Berlinom, kajti zapadni Nemci so pričakovali ostrejšo ukrepe Zapada proti razdelitvi nekdane nemške prestolnice na dva dela, ne da bi pomislili, ali je Zapad sploh mogel kaj več storiti, kot da brani svoje postojanke. Po prvem razbrujenju pa tudi zapadni Nemci prihajajo do spoznanja, da se je treba z danim položajem sprijazniti. Amerikanci (še manj pa drugi atlantski zavezniki) sicer niso pripravljeni zaradi Berlina in nemške združitve začeti nove vojne, po drugi strani pa se tudi ne bodo pustili iziniti iz Berlina. Ugledna »Süddeutsche Zeitung« je minuli teden priporočila bonnski vladi, da se naj ne obnaša tako kot tista histerična žena, ki svojega moža venomer sprašuje: »Ali me še ljubiš?«

Skrbi evropskih zaveznikov

V ozadju vsega sta bila nezaupanje in strah Nemcev, da bi utegnili ameriška vlada iti predaleč v koncesijah Sovjetski zvezi tako glede Berlina kot tudi glede priznanja Vzhodne Nemčije. Toda šlo je še za več. Zapadna Nemčija je hotela imeti garancije za primer, da bi vendarle prišlo do spopada, da ne ostane brez atomske obrambe. V tem pogledu so nemško stališče — iz enake bojazni — podpirali tudi Francozi, Italijani in severozapadne članice Atlantskega pakta. Posvetovanje se je zaključilo s sporazumom, ki je v glavnem vse zadovoljil in pomiril ter tako utrdil zapadno sloglo. Združene države, to se pravi njihov predsednik, bo slej ko prej dokončno odločil o uporabi atomskega orožja, vendar se bodo Združene države o tej zadevi predhodno še posvetovale s svojimi zavezniki. Nadalje bodo tiste države, na katerih ozemlju sedaj Amerikanci hranijo atomsko orožja (Zapadna Nemčija, Italija, Belgija itd.), o teh zalogah bolj informirane in bodo tudi sodelovale pri njih čuvanju. Doslej namreč niso niti vedele, kaj in koliko teh reči imajo Amerikanci na

njihovem ozemlju. Edino Velika Britanija si je izgovorila od vsega začetka soodločevanje glede izstreljevanja atomskih orožij z britanskega otočja. Tam ameriške atomske zaloge stražijo mešana angleško-ameriška moštva, do bomb pa vodijo vrata zaprta z dvema ključema. Enega imajo Amerikanci drugega pa Angleži. Vsekakor pa so evropski atlantski zavezniki s povečano soobesedo — a ne soodločevanjem — zadovoljni in so obljubili, da bodo povečali svoje »običajne vojaške sile. V zameno so pa Združene države podredile atlantskemu poveljstvu pet z atomskimi raketami oboroženih podmornic »Polaris«, da tako ojačijo obrambno silo atlantskega zavezništva v Evropi. Vrhovni poveljnik je ameriški general Gruenter.

Med tem, ko so atlantski zavezniki zborovali v grških Atenah, pa Sovjeti niso mirovali. Hruščev je prišel v Bolgarijo, ki meji na Grčijo. S tem je poudaril, da je vzhodni blok, čigar izpostavljenost konico v južni Evropi predstavlja Bolgarija, tudi enoten in trdno pod njegovim vodstvom. Stališče Zapada pri Berlinu sicer ni zadovoljilo Nemcev, Sovjetom pa je vendarle pokazalo, da tu ne smejo več napenjati loka brez nevarnosti zase. Zato iščejo druge šibke točke Zapada in res se je minuli teden težišče hladne vojne zopet premaknilo drugam, na Daljni vzhod. Tam so v Laosu, nevtralnici državi med obema svetovnim blokom v Aziji, kjer je bilo v veljavi negotovo premirje, komunistične sile ta začasni premor zopet brez odpovedi prelomile in zavzele nekaj postojank vladnih čet. Prav tako so se v sosednjem zapadno usmerjenem Južnem Vietnamu komunistični partizani začeli zopet gibati.

. . . in pri nas v Avstriji

Volitve že v novembru?

Dočim je prejšnji teden minil v notranji politiki dokaj mirno, kajti šef vlade, zvezni kancler dr. Gorbach se je z zunanjim ministrom dr. Kreiskim mudil v Združenih državah, kjer je obiskal predsednika Kennedyja, pa je že prvi dan novega tedna prinesel »senzacijo«, ki pa za poznavalce ni prišla popolnoma nepričakovano. »Neodvisno časopisje« je vedelo poročati, da bodo parlamentarne volitve že letos in sicer dne 18. novembra. Glede tega je menda »za kulisami« med obema vladnima strankama že bil dosežen sporazum, sedaj gre le zato, kdo bo komu pri objavi sklepa »vrnil« črnega Petra. Obe stranki namreč računata, da bi tista, ki bi ji uspelo prevladati »bremec« prejšnjih volitev — redna doba sedanjega parlamenta neha šele spomladi leta 1963 — imela precejšnjo psihološko prednost. Splošno so ljudje nevoljni na sleherne volitve, v glavnem zato, ker so kljub raznim nedostatom, s sedanjim stanjem še kar zadovoljni in zasluge zanj — po pravici ali krivici — pripisujejo sedanji vladni koaliciji obeh najmočnejših strank.

Da sta se obe stranki — kot je slišati — kljub temu odločili za predčasne volitve, pa je pripisati raznim objektivnim faktorjem, v prvi vrsti dejstvu, da zaradi skreganosti med obema partnerjema praktično vlada ne more nič pomembnejšega skleniti. Tako čaka cela vrsta zakonov, med njimi posebno važni zakon glede ureditve fonda ERP (Maršalov načrt), kjer se gre za to, kdo bo razpolagal z milijardami šilingov in jih delil po nizki obrestni meri v gospodarske namene. Ta zadeva se vleče že leta in leta, odkar se ta denar, ki je izkupiček iz prodaje ameriških daril in se steka v posebni fond pri državni blagajni. Sprva so imeli zadnjo besedo pri odločevanju, kdo dobi ta denar kot posojilo, Amerikanci in do takrat je zadeva še nekam šla, dokler ni sedanji zunanji minister dr. Kreisky začel bolj pogosto obiskovati vzhodne prestolnice kot zapadne. Takrat so Amerikanci mošnjiček zategnili in razmerje med Avstrijo in Združenimi državami se je zaradi tega denarnega vprašanja zelo ohladilo. Toda Amerikanci, ki so ta denar že itak odpisali, so se končno naveličali pritožb avstrijske vlade. Kanclerju Raabu, do katerega so Amerikanci imeli — najbrž zato, ker je privatni podjetnik po poklicu — posebno simpatije, so ob njegovem odstopu prepustili fond ERP. Sedaj je že precej časa minilo, odkar je avstrijska vlada dobila polno razpolaganje nad tem fondom, toda denar je ostal prav tako zamrznjen — sedaj ne več zaradi Amerikancev, ampak zaradi spora med koalicijskima partnerjema.

Toda vlada, ki se ni mogla sporazumeti, kdo bo denar delil, se je zlahka dogovorila, kdo ga bo štedil. Minuli teden je bil dosežen sporazum o zakonu za pospeševanje štednje. Tisti, ki bodo redno vlagali skozi dobo 5 let zneske od 150 do 3000 šil. mesečno, bodo poleg obresti (3 odst. dobili po tej dobi še premijo v isti višini obresti. Toda pojavlja se vprašanje, kdo bo mogel štediti, ko cene vedno rastejo.

Cene rastejo, stavke na vidiku

Gospodarske skrbi tarejo obe stranki. Vodstvo OeVP ima težave s kmeti, ki zahtevajo višje cene za mleko in druge kmetijske pridelke. Inicijativa za to akcijo je izšla iz Koroške in zajema Avstrijo. Upravičene zahteve po reviziji cen kmetijskih pridelkov so se pa spretno polastili eksponenti FPOe, ki so zadevo spremenili v izrazito politično demagogijo. Bauernbund, ki je po nekaterih svojih zastopnikih sprva sekundarni akciji za zvišanje se sedaj, ko je »vražiček« pokazal svoje »rožičke«, odmiha, toda za ceno izgube popularnosti, kar je posebno nevšečno spricho bližnjih volitev, namreč za OeVP, a vseeno za FPOe. Z v Celovcu napovedanim »pohodom na Dunaj« vendar ne bo nič, a to zgolj zaradi tehničnih ovir. Strokovnjaki rjave stroke so namreč ugotovili, da so traktorji prepočasni in da bi predolgo trajalo, preden bi prišli v glavno mesto na Heldenplatz in da po dolgi poti junaki tam ne bi bili več junaško razpoloženi. Sedaj pravi »Allgemeiner Bauernverband«, kjer se slišijo toni iz tisočletnega rajha, da je bolje, da kmetje zaprejo gorske prehode in s tem demonstrirajo »pred vsem svetom«, kako slabo se avstrijskim kmetom godi. Rezultat bi seveda bi le ta, da bi se turisti, ki bi naleteli na traktorske zapore, usmerili drugam. To se pravi, da bi kmetje, ki jim rjavi prišepetovalci itak ne morejo nič nuditi, ker nimajo oblasti, izgubili tudi sezonske goste.

Pa tudi socialisti imajo svoje skrbi. Delavci kovinske in rudarske stroke zahtevajo zvišanje plač, ki bi zneslo skupno okoli milijardo šilingov in rudarske in kovinske izdelke podražilo za 10 odstotkov. Ker spadajo rude in kovine med temeljne surovine industrije, bi se s tem avtomatično podražili tudi izdelki predelovalnih industrij. Pri tej zahtevi so najbolj prizadeta podražljiva podjetja, kajti večji del rudarske in kovinske industrije, ki šteje med temeljne industrije v smislu marksističnega nauka, so že itak podržavljene in finančno ne stojijo baš najbolje, v razliko od industrije v sosednjem prostoru EWG, ki je v privatnih rokah in izplačuje letne dividende od 15 do 18 procentov. Mož v škripcih je podkancler Pittermann, kajti kakor naredi, bo narobe. Če se kot gospodar podržavljene industrije na temelju obratnega računa postavi proti zahtevam delavcem, bodo ti stavkali proti njemu — ki je kot predsednik socialistične stranke obenem njihov vrhovni zastopnik v vladi. Povrh tega so pa pridno na delu komunisti, ki izpodkopavajo socialistične postojanke češ, da so se socialistični »managerji pomoččani« in postali po svojem življenjskem pojmovanju — kapitalisti.

Gre za en glas

Tudi pri nas na Koroškem že piha predvolilni veter. V deželnem zboru je socialistična večinska frakcija vložila predlog, po katerem bi naj tudi predsednik deželnega zbora imel glasovalno pravico. Po dosedanjem poslovnem redu namreč predsednik mora objektivno voditi zasedanje deželnega zbora in ne glasuje. Ker pripada mesto predsednika Socialistični stranki, ki ima od skupnih 36 mandatov 18, ta razpolaga pri glasovanju samo s 17 glasovi. Tako je za dosego večine navezana na pomoč edinega komuniste v deželnem zboru, ki svojemu marksističnemu večjemu bratcu sicer rad pomaga iz zadrege, toda prav s tem ga spravlja v novo zadrego. Veliki brat se namreč malega nekoliko sramuje, kajti označba komunist v tukajšnji družbi prizadete mu ne daje posebne odlike. Ako bi bila ta sprememba sprejeta, bi potem socialisti razpolagali z absolutno večino glasov, kajti ob enakosti (18 proti 18) odločuje predsednikov glas. Se razume, da sta ostali dve stranki OeVP, ki ima 12 mandatov in FPOe, ki ima 5 mož v deželnem zastopstvu, proti temu predlogu, kajti bila bi jima odvzeta sleherni možnost preprečitve socialističnih sklepov. Posebno nevoljni so pri FPOe, ki so sedaj v prijetnem položaju, da pri glasovanjih delijo pomoč enkrat na levo, enkrat na desno, kakor pač njim samim najbolj konvenira. Obe sta namreč brez pomislekov te »usluge« sprejemali.

KULTURNI OBZORNIK

Viharno navdušenje za Slovensko filharmonijo

Slovenska filharmonija iz Ljubljane je v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo minuli petek zvečer gostovala v veliki dvorani Glasbenega doma v Celovcu s pestrnim, a izbranim programom skladb slovanskih komponistov Tajčevića, Prokofjeva in Dvoraka. Že tri gostovanja v minulih letih so utrdila sloves ljubljanskih filharmonikov kot glasbenega ensembela na mednarodni ravni in koroško glasbeno občinstvo je spricho nesporne kvalitete postopoma odvrlo gotove pridržke ter minulo soboto napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Koncert sam pa se je razvil v nov prodoren uspeh, predvsem po zaslugi dirigenta Boga Leskovića, ki je s suvereno roko vodil izvrstno vigrani orkester. Solist Dejan Bravničar pa se je izkazal kot vreden učenec svojega velikega učitelja, sedanjega prvega violinista na svetu, Rusa Ojstraha.

Prvo delo na programu so bili Tajčevićevi »Balkanski plesi« v orkestralni priredbi Boga Leskovića. Bujno južnaško melodiko, v kateri se prepletajo slovanski in orientalni elementi, je Lesković pretopil v prefinjeno akademsko etudo, ki spominja na Glinko, Respighija in Ravela. Učinkuje bolj po svoji brezhibni tehnični dovršenosti, ki pa gre na škodo temperamenta, čeprav je Leskovićeva interpretacija bila tudi ritmično napeta. Vsekakor zanimiva skladba, ki sicer ne užiga, a navaja k razmišljanju.

Sledil je »Koncert za violino« Rusa Prokofjeva. Prokofjev je sicer genialen, a ne povsem nesporen skladatelj na pragu moderne. Vsega, kar je napisal, gotovo ni moč brez pridržka označiti za diamante, kljub izbrušeni obliki. Zdi se, da so prav pri tem koncertu ob skladateljevem prizadevanju po virtuosnosti bile prikrajšane melodične prvine, ki vendar tvorijo njuno jedro sleherne glasbene umetnine. Vsekakor pa predstavlja ta koncert težak oreh za solista, dirigenta in orkester. Toda izgledalo je, kot da je za goste iz Ljubljane le igrača. Violinist Bravničar je z mladostno lahkotnostjo sprejel živahni ritem, ki ga je po melodiozno nekoliko širšem drugem stavku stopnjeval v tretjem v užigajoči crescendo, ki je poslušalce osupnil. Verigo virtuosnih vragolij, vrednih »vražjega goslača« Paganinija je Bravničar igranje izvedel s preciznostjo in prepričljivostjo, ki razoroži vsakogar, ki vsaj nekoliko ve, kaj je violina. Bogo Lesković je mogočni orkester, 80 instrumentov, vodil z gotovo roko tako, da ni niti enkrat »preplaval« solista! Bil je to višek znanja in samoobvladovanja. Ob občudovanju pa je vendarle zbuhal vtis perfekte, a hladne akademčnosti, ki je temu Prokofjevemu delu sicer pristojala, obenem pa je v marsikom vstajalo boječe vprašanje, kako bo ta zadržani, hladnokrvni mojster tehnike interpretiral romantičnega, čustveno prekipelavega Dvoraka. Dvorakova simfonija št. 5 »Iz novega sveta« sicer vsebuje zelo različne muzikalne prvine, poleg cowbojskih so celo indijanski motivi v njej, vendar je vsa prežeta po hrepenenju skladatelja po domovini, ko je bil daleč v Ameriki. Prav ta čustvena nota zlija štiri stavke v enovito celoto in ji daje pečat češke in slovanske skladbe, ki pa je zaradi svoje umetniške kvalitete tudi občeveljavna, nesmrtna umetnina svetovne glasbene literature. In pri izvajanju tega dela se je »tehnik« Lesković razkril tudi kot polnokrvni čustveni človek, ne da bi pri tem popustila za las njegova tehnična preciznost in suverena gotovost. Popolnost in polnost zvoka ter pristno doživetje so Leskoviću omogočili, da je z lahkotno roko, a nezadržno močjo potegnil za seboj ne le svojih 80 godcev, ampak vso dvorano — v krasni sanjski svet svetlih slovanskih melodij. Kaj takega je le redkokdaj moč slišati. Prav zato je ob koncu, ob prebujenju, sledil naraynost vulkanski izbruh odobravanja, ki pa je mogel izraziti le drobno notranje občutenje priznanja za resnični umetniški doživljaj. Bil je lep večer in novo potrdilo veljavnosti kulturne izmenjave, ki nas more — brez ozira na jezik in druge razlike — povezovati v veliko, družino v duhu evropskih kulturnih vrednot. a. l.

Koncerta so se udeležili vodilni predstavniki javnega življenja Koroške in Slovenije, med katerimi so bili deželni glavar Wedenig, deželni svetnik dr. Kerstnig, celovski župan Auserwinkler in kulturni referent urada koroške deželne vlade dr. Rudan; iz Ljubljane pa so prišli predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraiger, podpredsednik dr. Heli Modic, člana Ribičič in Vipotnik ter ljubljanski župan Mikoš. Nadalje sta bila navzoča jugoslovanski gen. konzul v Celovcu Trampuz in italijanski konzul dr. Andics.

Po koncertu je deželni glavar v reprezentančnih prostorih deželne vlade priredil na čast slovenskim filharmonikom sprejem, na katerem je poudaril, da je kulturna izmenjava uspešno sredstvo za medsebojno sporazumevanje med narodi-sosedi ter se zahvalil za veliki umetniški užitek, ki so ga gostje nudili. Ravnatelj Slovenske filharmonije prof. Marjan Lipovšek se je zahvalil za lep sprejem ter izrazil prepričanje, da bo Slovenska filharmonija svoje kulturno poslanstvo tudi v bodoče nadaljevala.

O novem Slovenskem pravopisu

Kot smo že poročali, je pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani izšel nov „Slovenski pravopis“. Ta dogodek predstavlja pomemben mejnik v razvoju slovenskega jezika ter je v tisku izzval številne komentarje. Povzemamo pričujoče strokovno mnenje.

Slovenski pravopisi izhajajo v precej redkih časovnih obdobjih, zato je Državna založba Slovenije pred štirimi leti dala pobudo za novo izdajo, ker je prejšnja na trgu pošla in se je tudi v razvoju jezika in pravopisa že pokazala potreba po novi, pregledni izdaji.

Sestavljavci. Pod predsedstvom dr. Antona Bajca se je formirala v glavnem ista delovna ekipa, ki je pripravila že prejšnjo izdajo, in sicer: dr. Anton Bajec, dr. Rudolf Kolarič, dr. Lino Legiša, prof. Janjo Moder, dr. Mirko Rupel, akademik Anton Sovre, dr. Matej Smalc, prof. Jakob Šolar in dr. France Tomšič, tako da so sodelavci v bistvu zajeli ne samo vsa pokrajinska jezikovna področja, temveč kar največ tudi vse znanstvene in praktične pannonije jezika.

Načela nove izdaje. Ker je ena izmed nalog vsakega pravopisa, da skrbi za zdravo stalnost in tradicijo v pisavi, se je komisija odločila novo izdajo Slovenskega pravopisa nasloniti na načela SP 1950, pri katerem sta še aktivno sodelovala znanstvenik dr. Fran Ramovš in pesnik Oton Župančič, oba mojstra in izredna poznavalca našega jezika.

Dopolnitve. Za vse dosedanje Slovenske pravopise je značilno, da so ne le pravopisni in pravorečni priročniki, temveč tudi slovarji slovenskega knjižnega jezika. Tudi novi SP je šel v tej smeri: zajel je kar največ živih besed, če le niso preveč ozko omejene samo na strokovno, krajevno, zgodovinsko ali žargonsko rabo, in jih pospremil z najpotrebnejšimi zvezami, frazami in vsakdanjo rabo, da funkcionalno žive v svojem naravnem okolju in niso le suho registrirane. To je prav gotovo največja in najdragocenejša pridobitev novega SP in zaradi nje se je tudi v glavnem povečal njegov obseg.

Vsestranski priročnik. Novi SP bo torej še bolj kakor dosedanje izdaje nadomeščal frazeološki slovar, slovar tujk, slogovni priročnik, tehnični in sploh predmetni slovar, krajevni leksikon in vsaj deloma tudi tako pogrešani veliki slovar slovenskega knjižnega jezika, dokler ne dobimo vseh teh specialnih del v posebnih izdajah, ki bodo razbremenile prihodnje izdaje SP.

Olajšave in poenostavitve. Jezik nastaja in se razvija v skladu s potrebo in živo rabo in ni sad golega razuma in načrtnih zakonov, zato je v njem marsikaj muhastega in izjemnega. Ob vsa-

kokratni novi izdaji SP pa je nekaj možnosti, da se vsaj deloma revidirajo dotedanja pravila in dopolnijo na podlagi žive rabe ali pa uveljavijo nekatere poenostavitve, ki naj olajšajo pouk jezika v šoli in v praksi. Tudi sestavljavci sedanje izdaje so poskušali v nekaterih poglavjih, ki za podobo jezika niso bistvena, sprostiti preveč toga pravila in dovoliti več dublet. Sem sodi bolj sproščeno deljenje, več dublet v poudarkih in pa raba prislova in pridevnika v primerniški obliki (n. pr. bolje in boljše), tako da komplicirana pravila v ne bistvenih vprašanjih zlasti v šoli ne bodo več sama sebi namen in bo lahko tem večja skrb prenesena na poglavja, ki so zares tehtna za resnično lepoto, duha, domačnost in kulturo jezika. Iz podobne želje po poenostavitvi prekompliciranih pravil je nastalo tudi nekaj načel, ki naj zmanjšajo število izjem. Sem sodi poenoteno obrazlo -avec, -avka, -avski, -avstvo in -ivec, -ivka, -ivski, -ivstvo (prevajavec, prevajavka, prevajavski, prevajavstvo; stori-vec, storivka, storivski), naslonjeno na živo govorno rabo in v glavnem tudi na zgodovinsko pisno rabo izpred dobe danes že precej izumrlega izumetničenega elkanja, katerega zadnji ostanke so ravno še v tem obrazloju. Nadalje sodi sem še poenoteno pravilo o pisavi sestavljenih besed, pri katerih v glavnem odloča poudarek o pisavi skupaj in narazen. Dalje gre še za poenostavitev in obenem naslonitev na živo rabo pri pisavi velikih in malih črk in za pisavo tujih imen.

Obseg Slovenskega pravopisa. Zaradi vseh številnih nalog, ki si jih je zastavil novi SP, se je njegov obseg hudo povečal, tako da je bilo treba po eni plati marsikaj črtati, po drugi pa najti kar najbolj gospodarno grafično rešitev, da bi knjiga ostala še naprej priročna, pregledna in čitljiva. To se najlepše vidi iz zgodovne primerjave: v SP 1950 je bilo na 936 straneh okoli 110.000 besednih zvez ali 96 avtorskih pol, v SP 1962 pa je na 1056 straneh istega formata blizu 200.000 besednih zvez ali 165 avtorskih pol. S tem smo se tudi po grafični plati približali idealu sodobnega slovarja.

Ureditvev Slovenskega pravopisa. V glavnem je ureditev SP 1962 ostala ista kakor leta 1950, da se s tem olajša raba in izkoristi tradicija. Zunanji razložek je predvsem v tem, da so uvodu in slovarju dodane še kratice in korektur-na znamenja. V uvodu, precej razširjenem in dopolnjenem, so najnujnejša pravila in načela za pravopis in pravorečje, v zelo pomnoženem in razširjenem slovarju pa so razen sodobnih živih besed slovenskega knjižnega jezika upoštevane tudi številne tujke in imena, domača in tuja, klasična

in moderna, krajevna in osebna. Pomenski odtenki besed so ponekod razen z zvezami nakazani še z navedbo stroke in z morebitnimi sinonimi, ravno tako pa so pri spakedrankah, nepotrebnih besedah ali slogovnih ohlapnostih dodana posebna opozorila in dodane lepše ali pravilnejše oblike.

Pomen nove izdaje Slovenskega pravopisa. Ker je v SP 1962 zajetih toliko besed, da po svojem besedišču in zvezah daleč presega Pleteršniška, ker so sestavljavci še posebej pazili, da so upoštevali kar največ res živih besed, zgolj slovarske pa opuščali, ker je večina besed navedena v živem, naravnem okolju in ker so dodana vsa potrebna navodila in napotki za pisavo, izreko in pomen besed, obenem pa tudi vsa opozorila na slogovne, pravopisne in pravorečne pomanjkljivosti, je izid SP 1962 prav gotovo solidna podlaga za vse nadaljnje slovarsko in leksikonsko delo pri Slovencih.

U Thant – generalni tajnik Združenih narodov

Novi tajnik Organizacije združenih narodov je miren, sproščeno samozavesten človek; rjavega obraza je in odkrito se smeje. Debelo črno cigaro kadi. Prijateljem v odposlanski dvorani stiska roko. To je glavni zastopnik Burme; piše se U Thant – in izbran je bil, da po tragični Hammarskjöldovi smrti vodi prihodnji dve leti glavno tajništvo Združenih narodov. Ob strani mu bo stal šest podtajnikov. Njegovo delo pa ne bo lahko.

Širši javnosti je U Thant res malo znan – sicer pa je bil pred osmimi leti tudi Dag Hammarskjöld večini zastopnikov OZN popoln neznanec, ko je prevzel negotovo službo – pa je ta urad v naslednjih letih povzdignil do toliko pomena!

Azijski odposlanci poznajo U Thanta prav dobro, saj je prišel prvič v New York z burmansko delegacijo že leta 1952, in na zadnjih petih zasedanjih glavne skupščine je bil vodja delegacije.

Danes dvainpetdesetletni U Thant ima za sabo kariero, ki je značilna za mnoge diplomate mladih narodov, zraslih iz britanske kolonialne države. Študiral je na vseučilišču v Rangoonu, si izbral učiteljski poklic in je bil v mladih letih rektor ene vodilnih burmanskih visokih šol.

Z razumom obdarjeni in globoko izobraženi univerzitetni profesor se je vrغل v politiko in postal eden najvidnejših privrženecv današnjega ministrskega predsednika U Nuja.

Ta je ustanovil protifašistično ligo, ki je bila osrednja politična sila v osvobodilnem boju Burmancev proti japonskemu okupa-

Nemško mnenje o slovenščini

V časopisu »Lebende Sprachen« znana založba Langenscheidt, ki se specializira na izdajo slovarjev, učbenikov in priročnikov za tuje jezike ter je največja založniška ustanova te vrste v nemškem jezikovnem prostoru, prinaša v svoji zadnji številki obsežen članek o jezikih v Jugoslaviji. Poleg temeljite zgodovine jezikov ter zgoščenega opisa kulturnega razvoja našteva tudi znamenite pripadnike narodov Jugoslavije, ki so se uveljavili v svetu. Med temi sta tudi Slovenca škof Friderik Baraga, ki je misijonaril med Indijanci v Ameriki ter sestavil prve slovarje in slovnice indijanskih jezikov in arhitekt John Jager. Nemški pisec ugotavlja, da je nekoč slovensko jezikovno ozemlje obsegalo vso Koroško in štajersko ter Nižjo Avstrijo do Donave in segalo na Ogrsko do Blatnega jezera. Članek zaključuje:

»Po 400-letnem razvoju ustreza današnja slovenščina v vsakem pogledu ne samo literarnim, temveč tudi vsem kulturnim, tehničnim, gospodarskim in političnim potrebam. O tem pričuje današnja strokovna kakor tudi leposlovna literatura.«

torju. Politični program te stranke je približno isti, kot ga imajo angleški laburisti.

U Thant je med vodilnimi burmanski-mi časniki. Burma je postala samostojna leta 1947, ko je po odhodu Japoncev odklonila angleški predlog, naj se vključi v britanski Commonwealth. Tedaj je bil U Thant tiskovni šef, ravnatelj burmanskega radia in potem minister za informacije. Kot U Nujev najozži sodelavec je spremljal ministrskega predsednika na številnih potovanjih v inozemstvo – med drugim tudi v Moskvo in Washington. Bil je poseben uradni svetovalec na bandunski konferenci, ki je bila od 18. do 24. aprila 1955. Pred nedavnim je obiskal tudi Beograd. Zastopal je svojo državo na številnih mednarodnih konferencah; bil je član »Misije dobre volje«, ki je obiskala Tajsko in Indonezijo. O U Thantu kot človeku in o njegovem gledanju na svet bomo slišali v drugem delu našega sestavka. Prej pa nekoliko glasbe.

Novi glavni tajnik OZN Burmanec U Thant je znan celo v literaturi. Izdal je tri knjige. V njegovem življenjskem nazoru ima pomembno vlogo budizem – in pravijo, da bi ta filozofija utegnila imeti trajen vpliv na bodočnost Združenih narodov. Tvornemu krščanskemu nauku ljubezni do bližnjega, ki jo je Hammarskjöld tako očitno zastopal v njenih najvišjih oblikah, sledi neskončno potrpežljiva modrost budizma, ki se zdi mnogim Zapadnjakom kar preveč pasivna.

(Konec na 6. strani)

Ljubezen do življenja

1.

»Od vsega bo ostalo samo to – živeli so in tvegali: zato so veliko priigrali, čeprav so zaigrali zlato.«

S težavo sta šepala po bregu navzdol, in mož, ki je hodil spredaj, se je enkrat spotaknil med divje razmetanimi skalami. Bila sta utrujena in oslabela; na obrazu se jima je risala upehana potrpežljivost, ki prihaja od dolgotrajnih naporov. Teško sta bila obloženata vsak s svojo culo, pritrjeno z jermenimi na ramenih, in da je bilo lažje nositi, je šel eden izmed jermenov preko čela. Vrh tega sta nosila vsak svojo puško. Pri hoji sta bila sklonjena. Pleča so jima bila nagnjena močno naprej, glava še dalje.

»Ne vem, kaj bi dal, ko bi imela vsaj dva izmed tistih nabojev, ki ležijo v najinim skrivališču,« je rekel drugi mož.

Glas mu je bil klavrn in čisto brez izraza. Govoril je brez vneme; sprednji mož je štorljivo zabredel v mlečnobeli potok, ki se je penil čez skale, in ni se mu ljubilo niti odgovoriti.

Drugi mož je hodil tesno za njim. Nista se sezula, čeprav je bila voda ledeno mrzla – tako mrzla, da ju je bolelo v gležnjih in sta jima stopali dreveneli. Ponekod je voda drla do kolena visoko in moža sta morala loviti ravnotežje. Mož, ki je hodil zadaj, je spodrsnilo na gladkem kamnu in bi bil skoraj padel, pa se je z naporom vseh sil ujel, hkrati pa ostro zavpil od bolečine. Bil je videti slab in omotičen, in ko

je omahoval, je iztegnil prosto roko, kakor da bi se skušal opreti na zrak. Ko se je umiril, je stopil naprej, pa je spet omahnil in skoraj padel. Tedaj je obstal in se zazrl v sprednjega moža, ki ves čas ni obrnil glave nazaj.

Celo minuto je stal mož tiho, kakor da se bori sam s seboj. Potem je zaklical:

»Šlišš, Bill, izvinil sem si gleženj.«

Bill je omahujoč brodil skozi mlečno vodo in se ni ozrl. Mož je gledal za njim, in čeprav je bil njegov obraz še tako prazen kakor prej, so mu bile oči kakor oči ranjenega jelena.

Prvi mož je prišepal na drugi breg in šel kar naprej, ne da bi se ozrl. Mož v potoku je strmel za njim. Ustnice so mu rahlo trepetale, tako da se je stresala tudi sršata streha rjavih brkov, ki jih je pokrivala. Ponevedoma je celo malo pomolil jezik in ovlažil ustnice. »Bill!« je zavpil. To je bil milo proseč glas močnega moža, ki je v stiski, toda Billova glava se ni obrnila. Mož je gledal za njim, kako čudno krevlja in se z negotovimi koraki vleče po položnem bregu proti mehki črti obzorja nad nizkim hribom. Gledal je za njim, dokler ni izginil za grebenom. Potem je odvrnil pogled in z njim počasi obkrožil svet, ki mu je ostal, zdaj, ko je Bill odšel.

Blizu črte obzorja je temno žarelo sonce, skoraj zakrito z brezličnimi megami in hlapovi, ki so dajali vtis gmote in gostote brez obrisov in brez otipljivosti. Mož je iz vlekel uro in pri tem vso svojo težo prenesel na eno nogo. Ura je bila štiri, in ker so bili zadnji dnevi julija ali prvi dnevi av-

gusta – pri dnevu se je utegnil motiti za teden ali dva – je vedel, da sonce približno označuje severozahod. Pogledal je na jug; vedel je, da nekeje onstran tistih črnih gričev leži Veliko medvedje jezero; vedel je tudi, da v tej smeri severni tečajni krog vleče svojo neprestopno črto čez Kanadske pustinje. Rečica, v kateri je stal, je bila pri tok Bakrene reke, ki teče proti severu in se izliva v Zaliv kronanja in Ledeno morje. Nikdar še ni bil tam, pač pa je to nekoč videl na zemljevidu Društva Hudsonovega zaliva.

Njegov pogled je spet obkrožil svet okoli njega. Prizor ga ni mogel ohrabriti: povsod je bila črta obzorja mehka, vsi hribi so bili nizki. Ni bilo ne dreves ne grmovja ne trave – vsepovsod samo brezkraina, strašna pustinja, od katere mu je naglo zažarelo strah v očeh. »Bill!« je zašepetal, in še enkrat: »Bill!«

Zgrbil se je sredi mlečne vode, kakor da neizmernost pritiska nanj z nezadržno silo in ga je surovo potlačila s svojo mirno grozotnostjo. Začel se je tresti, kakor da ga grabi mrzlota, dokler mu ni padla puška iz roke in pljusnila v vodo. To ga je predramilo. Začel se je boriti s strahom, se zbral, tipal po vodi in našel orožje. Pomaknil je culo bolj na levo ramo, da bi tako snel del njene teže s poškodovanega gležnja. Potem se je počasi in previdno napotil proti bregu, pri čemer se je zvijal od bolečine.

Ni se ustavil. Ni se menil za bolečino, v obupu, ki je bil že blaznost, je hitel po pobočju proti grebenu hriba, čez katerega je izginil njegov tovariš – veliko bolj ču-

den in smešen ko šepajoči, majajoči se Bill. Toda z grebena je uziel plitvo dolino brez znamenja življenja. Spet se je boril s strahom, ga premogel, potisnil culo še bolj na levo ramo in se vlekel po pobočju navzdol.

Dno doline je bilo zamočvirjeno, ker je gosti mah kakor goba zadrževal vodo takoj pod površino. Pri vsakem koraku mu je voda štrknila izpod noge, in vselej, kadar je vzdignil nogo, se je šum končal s seslajajočim glasom, kakor da mokri mah le nerad izpusti, kar je zgrabil. Iskal si je pot od šopa do šopa in sledil za stopinjami drugega moža vzdolž ali počez po skalnatih hrbtih, ki so moleli iz mahovnatga morja kakor otočki.

Čeprav je bil sam, ni bil izgubljen. Vedel je, da bo tam dalje prišel na kraj, kjer suhe smreke in jelke, prav drobne in pokvečene, obrobajo breg majhnega jezera – tičiničili mu pravijo domačini, »dežela drobnih stebel«. V to jezero se steka ozka rečica, ki nima tako mlečne vode. Ob tej reki je ločje – tega se je dobro spominjal – dreves pa ni, in šel bo ob njej, dokler ne bo prišel do njenega izvira ob razvodju. Prekoračil bo razvodje in prišel do izvira druge reke, ki teče proti zahodu, sledil bo za njenim tokom, dokler ne bo prišel do njenega izliva v reko Dease, in tam bo našel skrivališče pod preobrnjenim čolnom, pokrito s kupom kamenja. V tem skrivališču bo strelivo za njegovo prazno puško, trnki in vrvice zanje, majhna mreža – vse, kar je potrebno za ubijanje in lovljenje hrane. Našel po tudi moko, čeprav ne mnogo, kos slanine in nekaj fižola.

(Dalje prihodnjič)

DJEKŠE

(Organistinja umrla)

Po drugi svetovni vojni je prišla na Djekše opravljat organistovsko službo. Doma je bila v Globasnici. Namreč v globaški župniji, rojena je bila pod Sveto Hemo v vasi Podjuna. Njen oče I. Jekel je bil dolgo časa župan v Globasnici. Njen stric, očetov brat, je bil nadučitelj. Umrl je pred nekaj leti.

Že pred enim letom se je morala podvreči operaciji. Operacija se je posrečila, bilo je še pravočasno, rak je bil odstranjen. A letos ni bilo več pomoči. Na Veliko noč je še vodila petje in orglala. Komaj pa so prazniki minili, je morala iti znova v Celovec v bolnico. A zdravniki ji niso več mogli pomagati. Tretjega majnika so jo prepejali v rojstno faro, v Globasnico, kjer je isti dan umrla.

In v soboto, dne 5. maja, smo jo pokopali v Globasnici ob obilni udeležbi pogrebnikov. Navada je, da se ob tej uri zvon dopust. Tudi za našo rajno organistinjo Ivanko je nastopil večni delopust. Kako jo bomo pogrešali! Odšla je v večnost dobro pripravljena. Ko smo pred kratkim pokopali Hirsnikovega očeta, je pela s svojim pevskim zborom ob grobu žalostinko Vigred se povrne. A zdaj velja ta žalostinka že tudi za njo samo.

Vigred se povrne,
vse se oživi,
tratičica pogrne
se s cveticami.
Al' prijatelja nazaj
nikdar več ne bo. —

Dva pevska zbora sta ji pela ob pogrebu za slovo, dješki in globaški.

Marsikaj pač znamo prav ceniti šele, ko smo izgubili. Tako tudi našo rajno organistinjo znamo prav ceniti šele, ko smo jo izgubili!

Kolikor je prepevala na koru Bogu v čast in ljudem v spodbudo. Zdaj je utihnil njen glas za vedno. Dan za dnem je orglala na koru. Orgle so onemele in ni je več organistinje, da bi jim izvajala mile in blagodne glasove. Odšla je, umrla je!

Dopolnila je 65 let. V Celovcu je pri uršulinkah dovršila meščansko šolo. Prvotno so imeli namen, da bi se izučila za učiteljico. A prišla je prva svetovna vojna in oče je rekel: Kaj boš stradala v Celovcu, in jo je vzel domov.

Posebno rada je prebirala verski list: »Der große Ruf« in knjige, v katerih se v raznih privatnih razodetjih napovedujejo prihodnje reči. Zdaj se ji je obzorje razširilo in že gleda v Bogu, kar je nam skrito in neznano. Počivaj v Bogu, blaga duša! In prosí za nas!

LOGA VES ob VRBSKEM JEZERU

(† Olga Černic)

Že zopet moramo poročati le žalostno vest. V torek 1. maja se je vila dolga procesija pogrebcev ob obali Vrbskega jezera na pokopališče k farni cerkvi v Logi vesi. Tokrat smo spremili komaj 50 let staro ženo in mater Olgo Černic, soprogo trgovca Maksa Černica. Bolehala je že dalje časa ter je bila 12 tednov v bolnici elizabetink v Celovcu. Toda ne prizadevanje zdravnikov in tudi skrbna postrežba sester ji nista mogla pomagati. Bolezen se je začela z zlatenico in končala z razpadanjem jeter. Nazadnje je mnogo trpela.

Rajna je bila zelo mirnega značaja in radodarna ter vsled tega zelo priljubljena, kar je potrdila lepa udeležba ljudstva pri pogrebu. V svojih mladih letih je pomagala pri naših prireditvah kot dobra igralka. V času Hitlerjeve zasedbe, ko je bil njen mož v vojni službi na fronti, je morala voditi trgovino sama. Ker je pa govorila, kot pri nas takrat običajno, s svojima dvema fantoma in tudi v trgovini v materinem jeziku, so ji tedanji mogotci zagrozili, da jo bodo ovadili, če bo še naprej učila svoje otroke slovenščino.

Ni mogla dočakati, da bi se preselila v novo lepšo hišo, katere zidava je tik pred koncem, a šla je prej v »hišo Očetovo«. Ob odprtem grobu je imel domači župnik č. g. Repnik zelo ganljiv in primeren govor. Pevci so pa zapeli rajni v slovo pesmi »Gozdič je že zelen« in »Nad zvezdami«.

Žalujemo ostalim to je možu, sinovoma in že 86 let stari materi, ki je že dalje časa privezana na posteljo, izrekamo iskreno sožalje. Rajna pa naj mirno počiva v domači zemlji.

Pri nas na Koroškem

Požarna bilanca 1961: 5 mrtvih, 25 milijonov škode

V prostorih deželne šole za požarno brambo je bila minuli teden seja komisije za požarno brambo pod predsedstvom dvor. svetnika dr. Waschniga, ki se je udeležil tudi deželni svetnik H. Bacher. Iz letnega poročila, ki je bilo podano na seji komisije, je bilo razvidno, da je lani bilo v deželi skupno 666 požarov, ki so zahtevali 5 smrtnih žrtev, in sicer tri moške in dve ženski; nadaljnih osem oseb je zadobilo telesne poškodbe. Gmotna škoda je znašala 25.423.028 šilingov. Pri požarih pa je poginilo 105 prašičev, 64 goved ter 5 konjev.

V večini primerov so bila mošva požarne brambe kmalu na mestu ter se jim je posrečilo požare zadušiti ali vsaj preprečiti njihovo razširitev na druge objekte, s čimer so bile rešene premoženjske vrednosti v znesku 56 milijonov šil.

Pretežno večino požarov je povzročila malomarnost ali drugi osebni razlogi. Zato je posebno potrebno, vedno znova opozarjati javnost na paznjo pri ravnanju s sredstvi, ki utegnejo povzročiti požar. V ta namen je treba prebivalstvo vzgajati in poučevati.

Požarna statistika, ki je bila sestavljena ob sodelovanju ustanov požarne brambe, orožništva policije in žandarmerije, navaja v podrobnem, da je v letu 1961 bilo povzročenih po ognju, luči ter toploti 172 požarov, ki so imeli za posledico škodo v vrednosti 3.670.000 šil. Od tega je povzročilo malomarno ravnanje ljudi 102 požara, torej 92 odstotkov. Zelo visok je tudi delež gradbenih naprav in elektrike pri povzročanju požarov, ki so prizadejali skupno 2.118.000 šil. škode. Otroci so povzročili v minulem letu samo 22 požarov s škodo 415.000 šil. V zadnjih letih je opaziti razveseljivo upadanje požarov te vrste, kar dokazuje, da je včasih mladina bolj sprejemljiva za dobre nauke, kot odrasli! Saj so še v letu 1959 otroci povzročili 66 požarov s škodo 2.300.000 šil.

Največ škode so pa povzročili požari v

kmetijstvu. Od že omenjenih 666 požarov v minulem letu, je odpadlo 251 požarov s skupnim zneskom škode v višini 14 milijonov šil., torej 58 odstotkov, na kmetijske objekte. Najpogostejši povzročitelji so bili pomankljive stavbne naprave, prekajevalnice, kurilne naprave, elektrika ter ogenj, luč in toplota, pa seveda tudi strela, in kot običajno samovžig pri krmi in drugih živinskih krmilih.

Znatno je bila prizadeta tudi industrija, ki jo je rdeči petelin obiskal 43 krat ter zapustil 6.300.000 šil. škode, povrh tega so pa morali obrati obstati za daljše dobe.

CELOVEC

(† Emil Mezgolits)

Kdo od starejših poslušalcev radia se z veseljem ne spominja lepih zvokov citer, ki jih je pred zadnjo vojno pošiljala ljubljanska radijska postaja po etru v svet in ki so nam prinašale priljubljene melodije naših narodnih pesmi? Te ljubke zvoke nam je pričaral iz svojih citer naš znani citraški mojster Emil Mezgolits iz Ljubljane.

Po zadnji vojni je živel v Celovcu, kjer se je zopet posvetil le glasbi in poučeval citre, kitaro in harmoniko. Pred leti je nekajkrat igral tudi v slovenskih oddajah celovškega radia; zaradi obolenja enega izmed prstov na roki pa je moral take nastope opustiti. Bolehal je že dalj časa, tudi na želodcu in srcu, vendar se mu je zdravstveno stanje večkrat izboljšalo. Zadnjo soboto na nedeljo pa se mu je ponovno poslabšalo in nastopila je — smrt: odšel je po zaslužen plačilo pred večnega Sodnika.

Pokojni pa ni bil znan le kot dober godbenik, temveč tudi kot prirejevalec skladb za citre; saj se moramo vprav njemu zahvaliti za številne priredbe slovenskih narodnih pesmi, ki so izšle v več zvezkih.

Blagi pokojnik naj si odpočije v Gospodu po trudapolnem življenju, sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje!

Iz življenja v šentjakovski šoli

Pri pranju in likanju

Danes imajo gospodinje pralne stroje, ki vse sami opravijo: perilo sperijo, splaknejo in ožmo. Tudi naša gospodinjska šola ima stroj, a industrijski tok je nočni. Zato ne peremo vedno vse, marveč sestra učiteljica in tiste, ki znajo žrtvovati spanje in podnevi niso v kuhinji. Po primerni razdelitvi pridemo pa le vse na vrsto. Umazano perilo je treba prebrati in pripraviti za pranje. To je delo vseh. S podstrešja ga prinesemo v pralnico. Kuharice skrbne, da bodo vse brisale za posodo in pribor čiste. Tudi platneni prtji za kruh in testenine morajo v pralni stroji. Le na čistih prtjih sme kuharica oblikovati testo.

Zjutraj znosimo oprano perilo na podstrešje, kjer ga razobesimo, da se posuši. Obešajo tiste, ki niso mogle prati, barvano skupaj in enake kose zase. Ob sončnih dneh

pa ga sušimo na prostem na posebnem sušilnem ogradju. Zunaj se dobro presonči, da diši po svežem zraku.

Ko je perilo suho, začnemo likati. Ker so likalniki električni, moramo previdno uravnjavati toplino, sicer bi utegnile povzročiti veliko škodo. Posebno je treba paziti, da vsled mokrote ne nastane kratek stik. Naša učiteljica zahteva, da vse lepo zlikamo in še lepše zložimo. Saj je perilo gospodinjsko zrcalo. Po perilu merimo njen smisel za red in snago, pa tudi za telesno kulturo. Naša učiteljica to uvaža in bi nas rada navdušila za dobro pranje in skrbno likanje. Ko vidimo, da tudi to navidezno neprijetno delo uspe, z veseljem odnesemo vsaka svoje perilo v omaro, da nam bo služilo do prihodnjega pranja.

Ivanka Jančar,

učenka Kmetijsko gospodinjske šole v št. Jakobu v Rožu.

Gojenke letnika 1962 Gospodinjske šole v št. Jakobu s št. sestrami — učiteljicami (Foto Zaletel)

Baroni film

„Pro mundi vita“ v Celovcu

Kot smo že pred časom poročali, je sedaj izdelan film, ki prikazuje veličastne slovesnosti Evharističnega kongresa v Monakovem v letu 1961. Povsod, kjer so ga že predvajali, je bil sprejet prav lepo in bil deležen dobrih ocen.

V filmu pa niso prikazane le zanimanje slovesnosti kongresa, marveč je velik pouk rek na notranjem poslanstvu te svetovne verske prireditve. Poleg mogočnih skupnih prireditev, kjer sodeluje na stotisoče vernikov, v tem filmu nastopajo tudi svetovno znane osebnosti kot so oče katoliške delavske mladine kanonik Cardijn, pater Lombardi in pojoči pater Duval. Vesoljnost Cerkve je zlasti prikazana s prizori, ko nastopajo zastopniki vseh narodov, barv in kultur zemlje v krščanski skupnosti.

Tako je monakovski evharistični kongres, ki je bil mogočna manifestacija krščanstva, bil zajet s filmsko kamero in ga bodo na filmskem platnu mogli sodoživljati tudi tisti, ki lani poleti sami niso mogli pohiteti v München.

V Avstriji predvajajo film »Pro mundi vita — za življenje sveta« pod pokroviteljstvom dunajskega kardinala dr. Königa. Da ga zlasti cerkvene oblasti nadvse priporočajo, je razumljivo. Pa tudi državna ocena je dala filmu oceno »zelo dober« in »priporočljiv za vse« (I++).

V Celovcu bo predvajan v kinu Prechtl od 11. maja naprej. Verjetno ga bodo kazali tudi v drugih mestnih dvoranah Celovca, Beljaka in podeželja.

† FRIDO LENARD

Bridko je nas vse zadela vest, da je v sredo, 2. maja, nenadoma umrl g. Frido Lenard, vpokojeni davčni kontrolor iz št. Vida pri Ljubljani.

Pokojni je zadnjih nekaj let živel v Steindorfu ob Osojskem jezeru v Domu za onemogle. Pokopan je bil v soboto, 5. maja, na tamkajšnjem pokopališču. Naj mu bo tuja zemlja lahka! Zelo prizadeti soprogi, hčerki in sinu (kakor tudi ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Z AVTOM V SMRT V PLAMENIH

Minuli petek je brusač Jakob Finner iz Celovca po prevzemu tablice za svoj novi mali avtomobil na policiji, sedel za volan ter se odpeljal proti Gospe Sveti, da preizkusi svojega novonabavljenega »jeklenega konjička« ter svoje vozaško znanje, saj je malo pred tem opravil šofersko šolo z uspešnim izpitom. Med vožnjo pa je izgubil oblast nad vozilom, kajti v polni brzini se je v drevoredu zaletel v neko drevo. Pri trčenju je eksplodiral bencinski tank in iz vozila so švigili dva metra visoki plameni. Vozač je bil v zverženem vozilu utesnjen, kajti ni mogel ven in je zgorel pri živem telesu. Nesrečo je iz razdalje 200 metrov opazovala skupina vojakov, ki se je baš pripeljala mimo na tovornem avtomobilu, toda zaradi hude vročine niso mogli ponesrečencu priskočiti na pomoč. — Ne vemo ne ure, ne dneva ...

Dr. Frančišek Šegula, Rim:

Novi slovenski prevod sv. pisma

Nova zaveza

Okrog novega leta je na pobudo mariborskega škofijskega ordinariata izšla četrta knjiga novega slovenskega sv. pisma. Obsega novo zavezo, t. j. štiri evangelije, Apostolska dela, pisma apostolov in Razodetje sv. Janeza.

Prestavljalci so tokrat dr. Frančišek Jeré, dr. Gregorij Pečjak in dr. Andrej Snoj.

I. Splošne pripombe k novi zavezi

V treh knjigah je novi prevod predelal staro zavezo.

Stara zaveza je bila sklenjena med Bogom in izvoljenim ljudstvom. Govori o božjih obljubah glede na odrešenje človeštva po Mesiji. Ima pripravljalni značaj, ker vzgaja človeškega duha za novi mesijski čas.

Ko pa je bil čas dopolnjen, je nastopila nova zaveza, ki je izpolnitev božjih obljub v stari zavezi. Začetek nove zaveze je Jezusova odrešeniška smrt na križu. Z njo je bilo izpolnjeno vse, kar je bilo napovedano po prerokih.

To vsebuje naša nova knjiga.

Med staro in novo zavezo je tesna povezanost. V eni in drugi govori isti Bog. Razlika je v tem, da v stari zavezi govori Bog po prerokih, v novi zavezi pa po svojem Sinu, ki ga je poslal na svet. Ne moremo ločiti ene in druge zaveze, ne prve brez druge razumeti. Razmerje med obema postavama lepo označi sv. Pavel v listu Hebrejcem: »Mnogokrat in na mnoge načine je nekdanji Bog govoril očetom po prerokih. (stara zaveza), slednjič, te dni, nam je govoril po Sinu, ki ga je postavil za dediča vsega in po njem tudi naredil svet.« (nova zaveza; Hebr 1, 1-2)

Tridentinski cerkveni zbor je slovesno razglasil kot božje knjige nove zaveze po tem redu:

1. Evangelij po Mateju, Marku, Luku, Janezu in Apostolska dela;
2. listi apostola Pavla: Rimljanom, prvi in drugi Korinčanom, Galačanom, Efežanom, Filipljanom, Kološanom, prvi in drugi Tesaloničanom, prvi in drugi Timoteju, Titu, Filemonu, Hebrejcem;
3. list sv. Jakoba, prvi in drugi sv. Petra, prvi, drugi in tretji sv. Janeza, list sv. Juda Tadeja;
4. Razodetje sv. Janeza.

Po tem vrstnem redu najdemo vse knjige nove zaveze v našem novem prevodu. Preden pa začnemo z obravnavanjem posameznih knjig, naj kratko omenimo o jeziku, o rokopisih, o prevodih in končno o razvoju izvirnega besedila. Vse to nova knjiga obravnava v dolgem in izčrpnem splošnem uvodu v novo zavezo.

1. Jezik

Sveto pismo nove zaveze je pisano v grškem jeziku.

V času, ko so bili pisani evangeliji in apostolski listi in skozi dolga stoletja poprej in pozneje, je bil namreč grški jezik razširjen po vsem tedaj znanem svetu. Imenuje se »koiné«, t. j. skupni ali splošno razširjeni jezik. Bil je ne le jezik izobražencev, ampak tudi jezik preprostega ljudstva.

V tem svetovnem jeziku so bile spisane vse knjige nove zaveze. Izjema je evangelij sv. Mateja, ki je bil najprej spisan v jeziku palestinskih Judov Kristusovega časa, t. j. v aramejščini. Bil pa je v apostolski dobi preveden na grški jezik, v katerem ga imamo še danes. Aramejski Matejev evangelij se na žalost ni ohranil.

2. Rokopisi

Rokopise imenujemo prvotno obliko svetopisemskih knjig, ki so bile pisane z roko na papirus. Tega so izdelovali iz papirove rastline, ki raste na močvirnih bregovih reke Nila. V Egiptu so ga uporabljali že nekaj tisoč let pred Kristusom. Bil je poceni in zato posebno med preprostim ljudstvom zelo v rabi.

Rokopisi so najprej imeli obliko zvitka. Več papirovih listov so zlepi in popisane zvitki okrog palice. Pri čitanju so rokopis odvijali, po uporabi pa zopet zvitli. Iz praktičnih razlogov so rokopisi pisani samo na eni strani lista. Rokopis, ki je obsegal večjo knjigo, je bil več metrov dolg. Tako meri n. pr. rokopis Lukovega evangelija okrog 10 metrov.

Kot prvi in pristni spisi ali propisi svetopisemskih knjig so rokopisi velike važnosti.

Papirusov zvitok je zdržal kakšnih dvesto let. Zato se je mnogo rokopisov izgu-

bilo. Kljub temu pa so predvsem v suhem puščavskem pesku v Egiptu ali drugod našli še lepo število rokopisov, ki so bolj ali manj dobro ohranjeni.

Najstarejši novozavezni rokopis, ki obsega kratek odlomek Janezovega evangelija, je iz prve polovice 2. stoletja — okrog 1. 135 po Kr. Od izvirnega besedila Janezovega evangelija je torej komaj dobrih 30 let mlajši.

3. Prevodi

Rokopisi so dvojne vrste: eni podajajo izvirno besedilo, drugi pa vsebujejo prevode evangelijev ali drugih novozaveznih knjig. Prevodi so nastali že v prvih krščanskih stoletjih.

Na Vzhodu so bili najvažnejši sirski, koptski in starocerkvenoslavanski, na Zahodu pa latinski.

Starocerkvenoslavanski prevod sta v 9. stol. osknbela sveta brata Ciril in Metod. Sicer spada že med mlajše, vendar je zaradi velike natančnosti in jasnosti brez dvoma eden najpomembnejših. Slovni ne samo po jezikovni, ampak tudi po bogoslovni vrednosti. Sveta brata sta prevajala verno in točno. V prevod sta vložila tudi mnogo razlage. Pri izbiri besed ju niso vodili zgolj filološki, ampak tudi teološki oziri. Posebno Ciril je imel temeljito bogoslovno izobrazbo in obsežno teološko znanje.

Sv. Hieronim je po nalogu papeža Damaza na podlagi raznih rokopisov in prevodov pripravil proti koncu 4. stol. enotni latinski prevod. Ta se je pozneje razširil po vsem Zapadu. Zaradi svoje splošne razširjenosti se imenuje »vulgata«, t. j. splošno razširjen prevod.

Tridentinski cerkveni zbor je l. 1546 razglasil Hieronimovo vulgato kot avtentično med vsemi ostalimi latinskimi prevodi. Priznal je torej vulgato kot uradni tekst zahodne Cerkve in potrdil, da je v zade-

vah vere in pravosti prosta vsake zmote. Cerkveni zbor je tudi določil, naj se vulgatin tekst čim temeljiteje zboljša in potem natisne. Po tolikih letih namreč ni bil več čist. To naročilo sta izvedla papeža Sikst V. in Klemen VIII.

Leta 1592 je torej izšla tako imenovana siksto-klementinska vulgata, ki je še danes v latinski Cerkvi uradno priznana.

4. Izvirno besedilo

Nova zaveza v izvirnem besedilu je bila prvič natisnjena l. 1514 v Alkali (Alcala) v Španiji. Za takratne razmere strokovnjaško delo je odobril papež Leon X.

Prve kritične izdaje grške nove zaveze so pa izšle v tisku šele v 19. stol. Šele tedaj, po odkritju mnogih starih in dobrih rokopisov, so bili dani pogoji za zdravo in plodno tekstno kritiko.

Svetopisemska znanost je v zadnjih dveh stoletjih odkrila celo vrsto starih rokopisov z izvirnim besedilom ali besedilom starih prevodov. Te je začela kritično proučevati glede na njih sorodnost. Tako je bilo mogoče uspešno izboljšati izvirno svetopisemsko besedilo. To pa se je posrečilo strokovnjakom v svetopisemski tekstni kritiki šele po dolgotrajnem, resnem in zamotanem študiju. Izvirni tekst so končno mogli očistiti vseh poznejših popravkov in sprememb.

Kako pa je prišlo do popravkov in sprememb v izvirnem besedilu?

Besedilo novozaveznih knjig se je skoraj poldrugo tisočletje širilo s prepisovanjem. Ni čudno torej, da so se vrinili nezakoniti popravki v izvirno besedilo. Popravke in napake je največkrat povzročila nepazljivost prepisovalcev, ki so se motili pri podobnih črkah in besedah. Zamenjevali so blizu stoječe in enako se glaseče besede ter izpuščali vmesno besedilo; različno so tudi razlagali okrajšave, tekst z ločili svojevredno delili in podobno. Z uporabo splošno priznanih tekstno-kritičnih načel so strokovnjaki končno vpostavili besedilo, ki je skoraj do najmanjših podrobnosti skladno z besedilom prvopisov in Hieronimove vulgate. (Dalje prih.)

Doping v športu

Mnogo se govori in piše dandanes o dopingu, katerega se poslužujejo nekateri športniki, da bi dosegli boljše uspehe. Kaj pa je prav za prav doping? Je to angleška beseda, ki se splošno uporablja po svetu in se pravi po naše: **Uporabljanje dražilnih sredstev za zvišanje športnih zmognosti.** Torej poleg pretiranega treninga uporabljajo nekateri še gotova sredstva, ki so zdravju škodljiva in napram poštenim športnikom nefair (nepoštena) ter poleg tega še strogo prepovedana; in vse samo zato, da bi zmagali.

Zmago za vsako ceno, to je dandanes cilj, žal premnogih vrhunskih športnikov in to hočejo tudi športni voditelji in trenerji, da upravičijo svojo eksistenco, ki je običajno bajno plačana. Kaj jim mar zdravje onih, ki se jim zaupajo radi večjih uspehov, španska vas je tem ljudem zdrava športna ideja; njim gre le za trenutne uspehe svojih »ljubljenecov«, katerim dajejo — v obliki tablet, praškov ali injekcij — v važnih tekmovanjih večje ali manjše količine dopinga, da jim pomaga do boljših uspehov. Posledice po rednem dovajanju teh sredstev so navadno precej hujše kakor si morda predstavlja mlad in neizkušen športnik.

Dobro se še spominjamo smrti mladega danskega kolesarja, ki je o priliki rimske olimpijade leta 1960 tako tragično preminul. Vročina je bila v tistih dneh neznana in zato so bile kolesarske dirke na vročih cestah izredno naporne. Tudi tedaj se je šušljalo in celo pisalo, da so dobili danski dirkači verjetno preveliko količino tega dopinga. In eden od njih naj bi poplačal to pogreško s smrtjo. Značilno je bilo tedaj dejstvo, da so samo par dni govorili o tem slučaju, potem »pa vse tiho je bilo«.

Ker smo že ravno pri kolesarskem športu, bi pripomnil, da se ravno v tej športni panogi mnogo greši kar se uporabljanja dopinga tiče. Prav sedaj se bije zopet v Italiji, velika borba proti dovajanju dopinga, za spremembo — to pot pri nogometaših. Stvar so tako daleč pritirali, da so pri važnejših nogometnih tekmah vpeljali zdravniške kontrole, ki že z uspehom izvršujejo nedeljo za nedeljo preiskave pri posameznih igralcih. Za trenerje in druge odgovorne osebnosti pri italijanskem nogometu — ki so kaj zagrešili v tem pogledu — zahtevajo stroge kazni. Pa je razumljivo, kaj-

ti ta dražilna sredstva funkcionirajo eno ali dve leti, potem pa privedejo predčasno do gotovega konca. »Če se bodo še naprej uporabljale te škodljive kemikalije, bo v nekaj letih naša najboljša mladina odcvetela« — pripominja značilni komentar vodilnega italijanskega športnega lista »Gazzetta dello Sport«.

Ustanovitelj modernih olimpijskih iger Francoz Pierre de Coubertin je dejal, da je udeležba na olimpijadi važnejša od zmage. Njemu torej ni šlo za vzgojo vrhunskih športnikov, temveč za to, da se po vseh petih kontinentih naše zemlje uvedejo telesne vaje in da se vsaka štiri leta zbere mladina vsega sveta na določenem kraju, da tekmuje, manifestira ter propagira olimpijsko idejo. Namen modernih olimpijskih iger torej niso zmage in zato tudi nimamo uradnih rezultatov posameznih držav, temveč se vodijo uradno le rezultati posameznikov in moštev v posameznih športnih panogah. Časopisi sicer objavljajo tudi uspehe kompletnih državnih zastopstev, česar ne gre osporavati, vendar ta stvar ni uradnega značaja, ker — kakor že omenjeno — mednarodni olimpijski odbor takega spiska, ne vodi.

Današnji športni svet in celo nekateri narodni olimpijski odbori so nekoliko drugačnega mnenja, kakor je bil baron de Coubertin. Sicer imajo tudi današnje olimpijske igre precej skupnega z zamisljivo ustanovitelj Coubertinom: pogledjmo veličastno otvoritev in svečan zaključek vsakokratnih iger. Marsikako oko se orosi ob pogledu na te množice mladih športnikov raznih ver, ras in narodov, ki korakajo v stadion kot veliki nositelji bratstva, prijateljstva in miru. Pri posameznih borbah v tekmovanjih se to bratstvo in prijateljstvo počasi zrahlja. Premnogi so prišli namreč zgolj zato na olimpijske igre — ki so brez dvoma najposrečenejša svetovna prireditve — da zmagajo. Če pogledamo nekoliko za kulise, lahko ugotovimo, da se je že precej laži-amaterstva vtihotapilo med vrste idealnih športnikov; sedaj je pa na pohodu še drug nesrečen pojav v obliki dražilnih sredstev, ki mu pravi športni svet: doping. Obenem velja najostrejša in brezkompromisna borba, ker le na ta način bomo rešili zdravo športno idejo in zelo posrečeno Coubertinovo zamisel: olimpijske igre.

Ivo Kermavner

Kakšne barve bodi naš avto?

Ste se že kdaj ustavili na cesti in gledali avte, ki so v obeh smereh švigali mimo vas? Bili so avti raznih barv in mogoče ste se vprašali: »Za kakšno barvo bi se odločil jaz, ako bi si sklenil kupiti avto?«

Ni tako enostavno, izbrati si ob nakupu avta pravo barvo. Že marsikdo je bil grenko razočaran, ko je dobil avto, katerega si je na osnovi barvnega kataloga sam izbral. Nenadno se mu vozilo ni zdelo več tako elegantno, temveč neokretno in težko, ne več tako resno in dostojanstveno, ampak celo smešno ter igravsko — povsem drugačno nego ga je pričakoval.

Pri nakupu avta ne sme odločati le človeku najljubša barva. Ozirati se je treba tudi na mnogostranski optični vtis, ki ga zbujajo avto določenega tipa. Kdor se na to razume, se bo ob barvnem katalogu često odločil za barvo, ki je morda medla, neizrazita, povprečna, vsakdanja, neosebna — toda če govori iz avta, je čisto drugačna; takšna, kot jo je sanjal in pričakoval.

Tako v Ameriki kot v Evropi so zbrali izkušnje z barvnimi laki. Vsak tip avta, vsaka linija in sleherna velikost učinkuje z vsako barvo drugače. Ni je torej nobene barve, ki bi že sama po sebi dajala avtu značaj. Zato avtomobilске tovarne tudi nenehno preiskujejo, kakšne barve naj bodo razstavljeni avtomobili, da bodo prijetno učinkovali na čimveč ljudi in v njih podžigali željo po nakupu.

Avtomobilski strokovnjaki so prišli do teh spoznanj glede barve:

Črna barva velikemu avtu težje se poveča; avto se zdi silnejši in uglednejši. Za majhna vozila in za dirkalne avte pa ta barva ni primerna.

Svetlomodra barva velikemu avtu nekaj teže odvzame in je zlasti primerna za manjša vozila; za športne avte je optično prelahka — in zlasti zelo damska.

Siva barva da velikemu avtu eleganco in lahkostnost; primerna je za manjša vozila, za športna pa le pogojno.

Zelena in modrozelená barva nam velik in težak avto optično približata in prikupita, nista pa primerni za manjše in športne avtomobile.

Slonokoščena in bela velik avto še povečata, ne vplivata pa mračno in resno; priporočljivi sta za manjše avte in športna vozila; posebno rade imajo te dve barvi filmske igralke.

Rumena barva je — v pravem tonu seveda — lahko zelo učinkovita; pri nas je kot nalašč za majhna vozila, v južnih deželah pa jo cenijo tudi veliki avti, ker se dobro ujema s pokrajino.

Vinskordeča barva je primerna le za avte določenega modela; ima pa to prednost, da jo vozač srednjega avta v odbojnem zrcalu takoj opazi.

Oranžna in zamoklordeča barva posebno pristajata manjšim športnim vozilom — še zlasti dirkalnim avtom; temnejši in motnejši rdeči ton daje raznim modelom več gibčnosti in prožnosti.

Zdaj, ko vse to vemo, preštejmo denar in si privoščimo — avto prave barve in primarne cene.

Tudi sol povzroča raka

Po statističnih podatkih umre za rakom vsaki peti prebivalec Japonske v starosti od 40 do 49 let. Polovico smrtnih primerov pripisujejo raku na želodcu.

Ugotovili so, da je rak v nekaterih japonskih pokrajinah bolj razširjen kakor drugod. Dolgo so iskali vzroke tega pojava, zdaj pa kaže, da je skrivnost razvozlat profesor Sato. Raka je več tam, kjer jedo bolj slano.

Japonska kuhinja ima obilico slanih jedi. Japonci zajtrkuje slane slive potem pa je močno slane jedi iz riža, nasoljeno redkvice, kumarice in slano zelje. Poglavitna jed pri kosilu je slana riba, ki je japonska gospodinja ne opere, preden jo začne pripravljati. Japonci solijo celo jabolka in drugo sadje, s katerim zaključijo kosilo.

Tudi statistike kažejo, da je na Japonskem sol med poglavitnimi povzročitelji raka na želodcu. Primerov te bolezni je občutno manj v obmorskih krajih, kjer uživajo prebivalci največ sveže ribe. Laboratorijski poskusi so potrdili te domneve. Slane slive in ribe so povzročile hude prebavne motnje pri belih miših, zaradi podkožnih injekcij soli pa so nastali rakasti tvorci.

Zdravniki drugih dežel so zbrali podobne podatke. Če je jed zmerno slana, ni nevarnosti za nastanek raka, zaradi čezmerne uživanja soli pa se prej ali slej pokažejo posledice.

Rasno sovraštvo med katoličani?

Rasno sovraštvo ali razizem je med človeštvom zahteval že mnogo žrtev in povzročil velika krvoprelitja. V vseh časih človeške zgodovine je ta nauk hujškal narode proti narodom in povzročal nešteto krvavih vojsk. Pa to žalostno dejstvo ne spada samo v zgodovino, temveč še tudi danes v mnogih deželah obtežuje sožitje narodov in povzroča velike preglavice voditeljem mednarodnega življenja. Zlasti znani so primeri rasnega sovraštva v zadnjem desetletju v Južni Afriki in v južnih pokrajinah Združenih držav Amerike, kjer živijo pomešani belokožci in črnci.

Razizem v šolah

Priznati je treba, da se državna oblast v Severni Ameriki resno trudi, da bi popolnoma iztrebila vsako rasno razlikovanje. Leta 1945 je bil izglasovan zakon, da imajo dostop do državnih šol vsi otroci brez razlike po rasi in barvi. Do tedaj je bilo namreč prepovedano obiskovati črnecem šole, ki so bile določene le za belokožce. To je bila takojmenovana rasna ločitev šolskih otrok. Ta ločitev je prišla do izraza tudi na drugih področjih javnega življenja. Ob priliki objave tega zakona je prišlo do večjih protestov, demonstracij in tudi do krvavih spopadov.

V Severni Ameriki imajo katoličani mnogo svojih privatnih šol, katere sami vzdržujejo. Tako imajo tudi katoličani južnih pokrajin, kjer živijo tudi črnci, svoje katoliške šole. Do sedaj je za te šole v veliki večini še veljala praksa rasne ločitve, čeprav so polagoma sprejemali vanje tudi črnce. Bilo je to vedno bolj pereče vprašanje, ki ga je bilo treba rešiti, a rasistična miselnost je v teh pokrajinah zelo razširjena med prebivalstvom bele kože, ki je po večini krščansko (katoliško in protestantsko). Odločilnejšega koraka pa nihče ni upal storiti...

Nadškof odloča, ljudstvo se upira

Pred dobrim mesecem pa je nadškof v New Orleansu v zvezni državi Louisiani Josef Francis Rummel izdal odlok, s katerim odloča, da bo s prihodnjim šolskim letom dovoljen vstop vsem katoliškim otrokom v šole, ki so pod vodstvom rim. kat. Cerkve.

Iz tega odloka sledi, da bodo tudi katoliški črnci mogli odslej posećati vse kat. privatne šole. To je silno razburilo tamošnje katoličane in prišlo je do pravega upora proti nadškofu. V nadškofiji New Orleans je 154 katoliških šol, katere poseća več kot polovica vseh belokožnih otrok. V teh šolah je bil doslej prepovedan vstop za črnce. Prišlo je do protestnih zborovanj, pri katerih je prišlo do hudih napadov na cerkveno vodstvo. Sklenjeno je bilo celo, da verniki ne bodo več podpirali Cerkve, kar je seveda zelo otežkočilo gospodarsko življenje nadškofije, ki je povsem odvisna od darov vernikov.

Rasno sovraštvo teh zablodelih katoličanov je šlo tako daleč, da je neka gospa Gaillot napadla nadškofa s svetim pismom in trdila, da je njihova borba utemeljena tudi v svetem pismu; zato je njih početje v skladu z božjo voljo. Najogrnjevitje se je upiral nadškofu neki Leander Perez, ki je tudi vodil ves upor proti odpravi rasne ločitve.

Nadškof kaznuje

Nadškof je moral seči po cerkvenih kaznih. Ker grožnja izobčenja ni učinkovala, je zadelo voditelje upora resnično izobčenje. Toda gospa Gaillot nadškofove obsodbe ni sprejela. Pritožila se je na Vatikan v upanju, da bo pri svetem očetu našla večje razumevanje. Toda prišlo je kmalu papeževo sporočilo, ki je popolnoma odobrilo in potrdilo odlok nadškofa iz New Orleansa. Istočasno je bilo v papeževem pismu poudarjeno, da sta se sedanji in umrli papež večkrat jasno in javno izrekli proti rasni ločitvi in tako obsodila vsako rasno razlikovanje.

Socialna šola:

Socialne okrožnice so obvezne?

Posebno v zadnjem času zopet mnogo slišimo o papeških socialnih okrožnicah. Saj smo slavili lansko leto kar več obletnic velikih socialnih okrožnic (Rerum novarum, Quadragesimo anno in Mater et magistra). V teh okrožnicah so podani socialni nauki Cerkve na osnovi krščanskih moralnih načel.

Nastane pa ob tem vprašanje, v koliko obvezujejo te papeške odločbe, ki vendar uči verska resnica, da je papež v svojem učitelstvu nezmotljiv. Ali papež tudi v razlaganju socialnih vprašanj nezmotljivo uči in so torej te okrožnice pod grehom obvezne za katoličane?

Nekateri so zares mislili, da imajo imenovane socialne okrožnice značaj nezmotljivosti. Vendar po splošnem mnenju take okrožnice niso dogmatične narave in tako nimajo veljave kakor drugi verski nauki Cerkve. Vendar pa uživajo posebno veljavo, ker so avtentične izjave najvišjega cerkvenega učitelstva.

V papeških socialnih okrožnicah je treba ločiti načelne nauke, ki so zajeti iz zakladnice evangeljskih nauk, od praktičnih predlogov, ki pa so časovni, izpremenljivi.

Glede načelnih določb je treba socialne nauke teh okrožnic vzeti kot versko-moralne odločbe cerkvenega učitelstva. Zato so tovrstne odločbe obvezne v vesti; saj je to

območje cerkvenega učitelstva. Za praktične predloge, kako je treba posamezne socialne ustanove voditi itd., pa velja širša svoboda. Ta navodila so bolj splošne smerne in so jih katoličani dolžni resno upoštevati kot očetovski nasvet za doseg blagostanja.

Vendar je povsem zmotno mnenje, da bi katoličani okrožnice, ki niso slovesno kot obvezen nauk (ex cathedra) razglašene, mogli po mili volji sprejeti ali odkloniti. Za neslovesno oznanjane nauke zahteva Cerkve, da jih spoštljivo sprejmemo in jih skušamo uresničiti. To smo dolžni že zaradi božje avtoritete Cerkve.

Katoličanu zato ni nikdar dovoljeno zaradi osebnega mnenja govoriti ali pisati proti nauku okrožnic. Kadar bi bil kdo prepričan na podlagi resnih in trdnih dokazov, da nauk socialnih okrožnic ni pravih, bi moral svoje dvome in razloge na spoštljiv način predložiti cerkvenemu učitelstvu.

To naziranje je papež Pij XII. poudaril v okrožnici »Humani generis«. Zmotno je misliti, da to, kar papeži uče v svojih okrožnicah, ne zahteva notranje pritrditve. Kadar papeži v svojih uradnih izjavah namerno podajo sodbo o kakem do tedaj spornem vprašanju, je jasno, da se po misli in volji istih papežev o takem vprašanju ne more več svobodno razpravljati.

Iz filmskega sveta

Filmski festival v Cannesu

Med množico filmskih festivalov je verjetno najpomembnejši festival v Cannesu v južni Franciji. Namen tovrstnih mednarodnih filmskih prireditev je, da pokažejo najboljše filme iz svetovne filmske produkcije. Istočasno nagradijo tudi tiste sodelavce pri filmski umetnosti, ki največ prispevajo k zboljšanju filma. To je namreč tudi glavni in prvotni namen teh mednarodnih prireditev. Pozneje so mnogo izgubili filmski festivali na svojem poslanstvu; kajti preračun se zgodi, da postane tak festival le navadno propagandno sredstvo za nekatere filme oziroma filmske zvezdnike. Žal, je prav v Cannesu to prišlo že pogosto do izraza.

V času od 7. do 23. maja se mudijo zastopniki kar 30 narodov pri festivalu v Cannesu, kjer kažejo najboljše filme zadnjih let. Predvajajo le tiste najboljše filme, ki še niso bili predvajani izven dežele, kjer je nastal. Posebno privlačna posebnost te filmske tekme je pa še v tem, da podeljujejo nagrade ali priznanje, ki se imenuje »zlata palma«. Je to priznanje, katerega dosežejo le najbolj kvalificirani filmski umetniki bodisi kot igralci bodisi kot režiserji. Primerjati bi mogli to odlikovanje znanim »Oskarjem«, za katerimi hrepeni vsaki filmski igralec.

Kot je bilo napovedano, predvajajo v Cannesu več filmov z zelo osporavano vse-

bino, kot je italijanski film »Boccaccio 70« in francoski film »Neplačani zločin«. Razume se pa tudi, da bodo prišli v ta prijetni južnofrancoski letovišni kraj najslavnejši filmski zvezdniki, kot so Sophia Loren in ugledni filmski režiserji, kot so Fellini in Visconti.

Kinodvorane zapirajo

Pojav, ki je v Ameriki že star, da število kinodvoran stalno pada, je postal že splošen tudi v evropskih deželah. Pač znanje, kako se tudi evropsko življenje vedno bolj približuje ameriškemu.

Poročali smo že, da so v zadnjih letih morali v Nemčiji na stotine kinodvoran zapreti, ker ni več dovolj obiskovalcev kino-predstav. Pa tudi pri nas je opaziti naglo upadanje obiska filmov.

Podobna poročila prihajajo tudi iz sosednje Italije. Tudi tam že zapirajo kinodvorane; število teh je že naraslo na 427. Največ takih zaprtih dvoran je na Benetškem (v pokrajini okrog Benetk): kar 82.

Kje je iskati vzroke za to? Eden glavnih je prav gotovo ta, da je ljudstvo postalo bolj zrelo in se ne zadovolji več s čimerkoli. Drugi pa je ta, da se je v Evropi zelo razpasla navada, da v prostem času v svojih avtomobilih kar cele družine zapuščajo mesta in hité na deželo, da se tam naučijo zraka in naravnih lepote.

Košček mojega življenja

(Zgodba delavskega dekleta)

(Nadaljevanje in konec)

Trdno sem prepričana, da to ni najvažnejši in najtežji apostolat mlade žene. Mnogo več velja, če človek to, kar se je naučil presojati, to je osnovne resnice, v svojem lastnem življenju uporablja. Ko gledaš v velikem mestu okoli sebe, vidiš malo družin srečnih, kaj še, da bi to srečo izžarevale iz sebe. Prva naša naloga je krščansko živeti v družini, živeti srečo krščanstva in to srečo krščanstva izžarevati.

Nekaj primerov naj vam pove bolj jasno! Če že v prvem letu zakona pričakuješ otroka, pokazati ob tem resnično srečo. — Če pričakuješ nato drugega otroka, ko ima prvi komaj pet mesecev, tudi tega drugega sprejemati z dobro voljo, čeprav veš, kaj je bilo treba prestati pri prvem, da je prišel na svet... sprejeti tega otroka kot dar božji in to tudi drugim materam razlagati... tistim, ki se jim zdi sreča biti brez otrok ali imeti le enega ali pa iskati srečo v tem, da se otrok branijo. — Pri drugem otroku pogumno začeti, čeprav pri prvem ni šlo glad-

ko, in podobno. — Če si mož in žena pomagata med seboj, da gresta redno k spovedi, če se skupno trudita, da enkrat na teden gresta k sveti maši, čeprav je doma toliko dela, ki mora biti narejeno, če se trudita, da je v družini v časti skupna molitev... — Živeti z družino vse dogodke: žalost, rojstvo, bolezen, redno pisati domačim, redno jih obiskovati, čeprav je v velenosti toliko dela, kot ga na primer ima sedaj moj mož, ki dela veliko v apostolatu... razveseliti družino z malimi posebnostmi n. pr. za materinski dan, za godove in podobno. — Skušati vse ljudi, ki trkajo na duri, naj bodo že odkoder koli, prijateljsko sprejeti, večer pripraviti z njimi, čeprav je to nerodno, na primer, kadar imaš veliko dela... se znati rešiti dela, jih skušati poslušati in podobno.

Tako končujem svoje popisovanje o tem, kako sem postala aktivistka Krščanske delavske mladine, kako sem v njej delovala kot propagandistka in kaj mislim o njej sedaj, ko sem poročena. Res, mnogo mnogo dolgujem temu gibanju, predvsem pa Bogu, ki nam je dal msgr. Cardijna, da nam je pokazal s svojo metodo pot do resnične sreče. — Jeanne Dooms van Courwenberghe.

ZA MLADE DELAVCE:

Pogovor med vajenci

Stefan in Janez sta vajenca in stanujeta v predmestju. Med seboj se pogosto pogovarjata in »rešujeta« medsebojne probleme. Takole so potekali njuni pogovori:

Stefan: Imaš cigareto, Janez?

Janez: Seveda jo imam, vidiš, cel zavojček; za oba bo dovolj.

Stefan: Kam pa greš?

Janez: Neko dobro gostilno sem iztaknil v okolici.

Stefan: V okolici?

Janez: Seveda, tam si popolnoma prost in nihče se ne zanima zate. Pa še nekaj je privlačnega.

Stefan: Kaj pa?

Janez: Biljard imajo in tudi plešejo. V nedeljo sva bila s Pavlom tam skoraj do polnoči.

Stefan: Kaj so ti pa doma rekli?

Janez: Nič. Kaj pa mi morejo? Saj sem potrošil svoj denar. Star sem pa tudi že šestnajst let.

Stefan: Ah, pri nas je pa vse drugače!

Janez: Zakaj?

Stefan: Doma moram biti že ob devetih zvečer, drugače se kar oba, oče in mati spravita name in me obdelavata s pridigami.

Janez: Ha, ha, potem si pa še otrok! Zakaj se ne upreš? Tak šestnajstleten fant — pa se boji očeta in matere! Ali te ni sram?

Stefan: Tudi denar, ki ga zaslužim, jim moram dati. Potem pa mi mama da 20 šilingov na teden.

Janez: Sam si kriv; zakaj si pa ne obdržiš vsak teden vsaj 100 šilingov?

Stefan: Zato ker sem mislil, da jim moram dati vse. Zdaj pa vem, da drugi ne delajo tako. Kar v soboto si bom obdržal 100 šilingov, tudi če se bodo še tako zganjali vame.

Janez: Tako je prav! Spočetka se bodo jezili in godrnjali, potem se bodo pa vdali. Več kaj, pojdi še ti z menoj v gostilno.

Stefan: Nimam denarja.

Janez: Ti bom posodil jaz.

Stefan: Vendar...

Janez: Kaj se bojiš očeta?

Stefan: Ah, kaj bi se bal! S teboj grem. Samo mamó bi rad obvestil, da me ne bo k večerji.

Janez: Pojdi, pojdi, saj veš, da te potem ne bodo pustili z doma.

Stefan: Res je, kar pojdiva!

U Thant — generalni tajnik...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Vendar ni U Thant nikak pasiven človek, ki bi sanjal samo o nirvani, o tisteri blaženem stanju, ko je človek za vselej osvobojen bolečine in strasti ter uživa popolno srečo. U Thant je čvrst organizator — pravi Burmanec s prirojeno odkritostjo in z iskreno skromnostjo. Strankarsko je navezan človek s prostornim političnim obzorjem. Prav ta njegova lastnost je premostila ostru nasprotja med Vzhodom in Zahodom — in tako sta ga oba tabora družno izvolila.

Kljub vsej navezanosti pa ne smemo pozabiti, da je Burma neposredna sosedna dežela Kitajske in da jo brez pridržka priznava. Ker je že Hammarskjöld zagovarjal potrebo, da se Peking sprejme med Združene narode, če naj bo zares svetovna organizacija, se njim orientacija pod novim glavnim tajnikom v tem pogledu ne bo kaj prida spremenila.

Samskemu Hammarskjöldu sledi v 38. nadstropje newyorške Stoklene palače poročen mož in oče dveh otrok. Odposlanstva in tajništvo čutijo danes, da ni bila izvolitev U Thanta nikak zasilni kompromis veselih. Pod pritiskom velike večine držav, ki so glasovale zanj, so morali Rusi odstopiti od svoje zamisli trojke.

U Thant na čelu šestih podtajnikov predstavlja rešitev, ki jo je v zvezi z reformo Organizacije združenih narodov predlagal že Hammarskjöld. To je hkrati edina logična rešitev, če naj bodo v vodstvu omenjene organizacije zastopane vse celine. Poleg dosedanjih treh podtajnikov, od katerih pripada eden Indiji, eden Sovjetski zvezi in eden Združenim državam, so izvolili še tri nove: Evropejca, Afričana in Južnoamerikanca.

Na teh šestih podtajnikov se bo glavni tajnik Burmanec U Thant opiral pri svojem delu, ki ga bo po sklepu generalne skupščine Organizacije združenih narodov opravljal dve leti. Bodočnost bo pokazala, koliko lahko sedanja Azija dá svetu.

MOTORNE VERIŽNE ŽAGE

(Motorkettensågen)

znamk Stihl, Jonsereds, Pioneer, Klinton in Solo
naročite najceneje pri domačem podjetju

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf

Telefon 04237 246

Ugodni plačilni pogoji — tudi na obroke. Zadrževanje tenike in brezobvezno predvajanje (Vorführung) na Vašem domu.

Priložnostni nakup že rabljenih žag.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

IVAN CANKAR:

SVETO OBHAJILO

(Za materinski dan)

Petero nas je bilo. Sedeli smo za mizo in smo čakali. Spočetka smo se smejali in razgovarjali, nato smo igrali domino, na posled smo se naveličali in obmolknili.

Najstarejši sestri je bilo trinajst let, najmlajšemu bratcu pet. V srcih pa smo bili stari: poznali smo skrb in strah.

Kadar so se zunaj oglašili koraki, smo se ozrli proti durim. Strmeli smo z velikimi očmi in odprtimi ustni, sapa nam je zastajala.

»Prihajal«

Koraki so utihnili, spogledali smo se molče; oči so bile solzne, ustna so se tresla.

Zelo smo bili lačni. Mračilo se je že, matere ni bilo. Pred dobro uro se je napotila, Bog vedi kam. Vedeli smo: kadar pride, prinese kruha. Prav nič nismo dvomili. Kajti večerilo se je in zvečer je treba večerje.

Trd in strašen je otrok v svojem zaupanju. Zvečer je treba večerje. Neusmiljen je otrok v svoji veri. Mati, zvečer je treba večerje; pojdi in prinesi jo, iz zemlje jo izkopljaj, iz oblakov jo utrgaj!

Ko je šla, je bila vsa majhna in sključena; globoka brazda je bila na njenem čelu.

»Kmalu se vrnem!« je rekla.

Mislili smo, da gre samo k peku, sto korakov daleč. Minuto tja, minuto nazaj; kajmo, da bi tam še malo pokramljala, bi bilo pet, ali kvečjemu deset minut. Gledali smo na uro, ki je visela na steni kraj peči. Počasi se je premikal dolgi kazalec; ali kakor se mu ni mudilo, je bil preromalen za ves črni kolobar.

»Saj niso šli k peku!« je rekla Hanka.

»K štacunarju so šli!« je rekla Francka.

»Pa če jim ne dajo?« sem vprašal jaz.

Pogledali so me, kakor da sem bil izpregovoril čisto nerazumljivo, nadvse čudno besedo.

»Da bi jim ne dali?« je obstrmela Hanka.

»Zvečer je treba večerje!« je rekla Francka.

Zunaj je še dremal večer, v izbi je bila noč. Naše oči so bile mlade in bistre, vane teme. Pogledali smo se iz lica v lice — vsi smo bili starejši nego uro poprej.

Nismo se bali belih žena, ne vedomca, ne torklje. Nekoč sva šla z najmlajšo sestro mimo kozolca, ki je stal na samem; da tam straši, so pravili. Pred kozolcem je stal trhel štor in se je čudno svetil — velik človek v goreči rjuhi. Držala sva se za roko, šla sva mimo in se nisva bala.

Ali vendar je bil strah v naših zgodaj postaranih, zgodaj izsušenih srcih. Nekaj silnega se je dvigalo v daljavi do neba, bližalo se je, vedno višje in ogromneje, črno in strašno; skoraj že je zastiralo vse

obzorje. Videli smo življenje in smo se ga bali...

Na jok nam je bilo, zaihtel pa nihče ni. Kadar so nas tuji koraki zmotili in je bilo spet vse tiho v izbi zunaj, se je oglašil v nas obup, tisti zreli, poslednji obup, kakor ga pozna šele človek, ki ga je bilo obnemoglega življenje treščilo ob tla.

»Saj ne bo konca nikoli! Nikoli ne bo drugače! Mati ne pride, ne prinese kruha — umrimo!«

Velik je bil obup; ali vzbudilo se je v nas še nekaj vse temnejšega, strašnejšega. Ne jaz sam, nas vseh petero, kakor smo sedeli krog mize v temi, je nenadoma občutilo grenko, zlobno sovraštvo do matere.

»Saj bi lahko, če bi hotel! Sinoči je prinesla kruha, čemu bi ga nocoj ne, ko smo lačni kakor sinoči? Tam stoji, Bog vedi kje, pa opravlja in se smeje ter se ne zmeni za nas! Takoj da se povrne, je rekla; zdaj je že ura minila, morda že poldruga ura... nalašč čaka, na cesti postaja, s sosedami kramlja; sama je že najbrž večerjala, pa se ji ne mudi s kruhom!«

V molku smo spoznali; natanko smo vedeli drug za drugega: »Tudi ti tako misliš, sestra! Tudi ti tako sodiš, bratec! In v tistem trenutku, tudi med nami ni bilo več ljubezni.

JANKO KERSNIK:

Kako je stari Molek tatú iskal

(Nadaljevanje)

»Le čujte, oče — pa sedite! Povedal vam bom, kaj kolomon govori.« Ko je Molek začel besedo »kolomone«, ga je izpreletela kar groza, a poslušal je pazno. Vedež pa je sukal in potakal oni kos stopljenega svinca, o katerem je Molek menil, da je nastal iz njegovih križevcev, ter je slovesno govoril: »Denar ni daleč; morebiti se bo še dobil! Čakati bo treba. Med šmarnimi mašami pa bo najboljši čas! Tedaj pojdite ob polni luni na križpot, vam najbližji, pa devet streljajev od vsake hiše oddaljen; tam naredite ris, tri sežnje v premeru, devet sežnjev v krogu, in čakajte v risu z brinjevo vejo v roki, da pride kdo mimo. Čakati morate od devetih zvečer do enajstih in vprašajte vsakega, kdor pride mimo: »Kje imaš moj denar? In kdor vam bo dejal: »Imam ga, imam!« — tega se držite.«

Molku se je to malo čudno zdelo, pa ker je bil Ostriženec vse drugo tako izvrstno uganil, je verjel tudi to ter se v sobi pri onem sklenil, da bo ravnal po »kolomonovem« svetu. Poslovil se je, stisnil coprniku še dva križevca v pest in odšel jako zadovoljnega srca. Drugi dan zvečer je bil zo-

pet doma in vsi so se ga razveselili, uvidevši, da je njegovo lice mnogo prijaznejše kakor pred njegovim odhodom. Če ga je pa kdo vprašal, kod je hodil, se je trdovratno lagal in trdil, da je šel na božjo pot na Oljsko goro pri Velenju.

Noč je bila, ali smo si videli v oči. Oči so govorile: »Poznam te sestrica; natanko vem, zakaj molčiš! Tvoja misel je smrten greh, ki nikoli ne bo izbrisan!«

Zunaj, mislim da pred sosedovo hišo, je zacvilil pes; žalosten zategnil glas je bil.

»Lačen je, pa cvili!« je rekla sestra.

Takrat je najmlajši brat nenadoma na glas zajokal; njegov jok je bil čisto podoban tistemu cvilenju.

»Nehaj!« se je razljutila sestra; ali tudi v njeni besedi je bilo ihtenje; gledali smo na mizo, vsi smo trepetali.

»Pogledam na cesto!« sem rekel.

»Kaj bi gledal? Ne pride prej... če še kdaj pride!«...

Počasi in tiho so se odprle duri. Na pragu je stala mati.

Kakor ob belem dnevu smo razločno videli njen obraz. Ves bel in tenak je bil, oči pa so bile objokane in so gledale plaho; tako gleda grešnik na svoje trdosrčne sodnike.

Mati se nas je bala...

»Ali ste dolgo čakali?« je rekla s tihim prosečim glasom. »Nisem mogla prej... niso dali...«

K životu je tiščala hleb kruha; že od daleč smo videli, da je skorja lepo rumena...

O mati, zdaj vem: tvoje telo smo uživali in tvojo kri smo pili! Zato si šla tako zgodaj od nas! Zato ni veselja v naših srcih, ne sreče v našem nehanju!...

V.

Delo po senožetih in na polju, košnja in žetev, vse to je storilo, da Molek ni imel več toliko prilike govoriti o pogrešenem denarju. Ko se je nekega dne Goropečnik celo iznova oglašil in prosil posojila dveh sto goldinarjev, mu jih je dal Molek brez ugovora. Vzel je novce iz hranilnice; domači so pa vsi mislili, da je to del one kupnine za vola, in uverjeni so bili sedaj tem bolj, da se je tedaj očetu mešalo v možganih. Stari seveda je mislil in čakal edinole, kaj mu prinese polna luna med šmarnimi mašami. To je bila njegova nada in te babje vere bi mu nihče ne mogel odvzeti, četudi bi jo bil Molek komu razodel. Pa tega ni storil. In kakor vse na svetu, tako sta minila tudi mali srpan in prva polovica velikega srpana, v drugi polovici tega pa je kazala pratika polno luno, in sicer prav na sv. Roka dan. Molek je bil že davno iz-

kor ni svakinja, toda mi smo že slišali, da ima starosta mnogo sovražnikov, ki mu zavidajo in ga zato radi klevečejo. Mogoče je nastal ta sluh zaradi tega, ker svakinji nikakor ni ugajalo, če je starosta hodil na polje, kjer so delale žanjice, ali če je obiskaval kozaka, ki je imel mlado hčer. Starosta vidi dobro samo na eno oko, toda zato je to oko silno ostro, tako da že iz daljave spozna lepega dekliča. Preden pa si ga začne ogledovati, se skrbno preprča, če ni kje blizu svakinje. Tako smo povedali skoraj vse, kar je znanega o našem starosti. Pijani kozak pa je prehodil komaj še polovico poti do njegovega doma in je obdelaval starost še dolgo z najzibranjšimi zabavljicami, kolikor jih je zmogel njegov leno in brezvezno brbljajoči jezik.

Nepričakovani tekmeč. — Zarota

»Ne, fantje, ne, nočem! Kakšne norčije so to? Da se vam le ljubi! Saj nas že tako imajo za bogve kakšne divjake. Pojte rajši spat!« Tako je govoril Levko svojim razposajenim tovarišem, ki so ga nagovarjali k novim burkam. »Zbogom, bratci! Lahko noč!« In Levko se je oddaljil ter spešil k svoji Hani.

»Če še spi moja jasnooka Hana?« je mislil, ko se je bližal k znanemu domu pod češnjami. Sredi nočnega molka zasliši tih pogovor. Levko obstane. Med drevesi se zasveti bela halja... »Kaj pomeni to?« je pomislil, ko se je priplazil bliže in se skril

taknil, kje je ono velevano mu razpotje; najbliže domači Straški vasi in oddaljeno vsaj devet streljajev od vsake naselbine; bilo je prav na mestu, kjer se križata okrajna cesta z Vač v Moravče in pa občinska pot dveh malih samotnih selišč pod Sv. Florijanom. Drugod ni bilo take križpoti.

Na sv. Roka zvečer se je Molek odpravil tja. Storil je, kakor mu je bil Ostriženec velel; potegnil je ris tri sežnje v premeru in devet sežnjev v krogu ter odlomil od bližnjega brinjevega grma krepko vejo. Tako oborožen je stal v risu dolgo časa in nič kaj prijetno mu ni bilo pri srcu. Bil je sicer pogumen mož, a tako v risu stati — kdo ve, kaj pride — to ni bilo prav nič prijetno. Slišal je od daleč uro biti, pol desetih je udarila, in neskončno dolgo se mu je zdelo še do devetih, ko se je imel pričeti pravi čas. Zdajci se domisli, da je bil danes, na sv. Roka dan, na Vačah semenj. »Joj, to bo prišlo pa mnogo ljudi od mimo, ki se bodo vračali po okrajni cesti domov!« si zamisli naglo. »A, pa naj bo, kar hoče; tej stvarim moram priti do konca; in če je vedež vse tako dobro vedel, bo tudi tu pravo zadell!« Čakal je torej pogumno. Izza svetle gore je lezla polna luna, velika ko polovnjak in rdeče obrobjena, ter je polumračno svetila skozi veje jesenov, ki so rasli ob poti. Tu in tam po brežinah so cvrčali murni, tam, izpod gore Sv. Florijana pa je odmevalo skovikanje čukov in sov. Tako je poteklo pol ure in še ena četrtinka. Molek je stal v risu kameni podobni. Zdajci začuje po okrajni cesti prihajati k sebi trde korake. Krčevito je prijel svojo brinjevo vejo, nagnil zgornji život naprej ter čakal prihajajočega.

»Kje imaš moj denar?« je zavpil, kolikor je mogel, in zamahnil z vejo.

»Kdo si, da napadaš mirne ljudi?« je viknil oni in odskočil skoraj za seženj nazaj. »A-a-a-j — vi — oče?« je dejal takoj potem in stopil pred starega. Bil je sin Luka, ki je okoli poldne, ne da bi bil oče kaj vedel o tem, krenil na Vače.

»Kje imaš moj denar?« je ponovil oni in zamahnil z brinjevo vejo.

»Domu pojdite — slabo vam je — pojdite, oče, prosim vas,« je prigovarjal sin v trdnem prepričanju, da se je očetu zopet povrnila — blaznost.

A z Molkom ni bilo govoriti. Kakor besen se je zakadil v sina, da je ta komaj odnesel pete. Hitel je proti domu, iskal hlapca in drugih, da pridejo po očeta, ki se mu je očitno pamet zmešala. Molek pa je zopet stopil v ris. »Luka ni tat,« je dejal skoraj zadovoljno sam pri sebi, »če ne, bi bil odgovoril, kakor je prerokoval Ostriženec.« Čakati je treba drugega. In ni bilo treba dolgega čakanja. Zopet so se začeli koraki po slabi kamniti cesti, in velik mož z dvema svinjskima loncema, v vsaki roki enega držel, se je prikazal pred risom.

(Dalje prihodnjič)

N. V. GOGOLJ:

5

Majska noč ali utopljenka

»Zaplesati?... Ej, ej, to ste poredne, deklet!« je dojal Kalenik z zategnjenim glasom, se smejal in jim grozil s kazalcem, potem pa se je spotaknil, ker ga niso več nosile noge, da bi obstal na enem mestu. »Ali dovolite, da vas poljubim? Vse bom poljubil drugo za drugo, vse!...« Opetekaj se jih je začel leviti. Dekleta so zakričale in zbežale; ko pa so videle, da se komaj še drži na nogah, so prebežale na drugo stran ulice in se mu gromko smejale.

»Tam, vidiš, tam je tvoja bajta!« so zakričale odhajajoč in mu pokazovale hišo, ki je bila dosti večja od drugih. Bil je dom staroste. Kalenik se je poslušno majal do hiše vaškega poglavarja; pri tem ni nehal krepko zabavati temu mogotcu.

Kdo je ta starosta, o katerem si pripoveduje toliko slabega? O, ta starosta je važna oseba v naši vasi! Dokler Kalenik ne dospe na svoj cilj, bomo imeli zadosti časa, da povemo to in ono o tem možu. Vsak človek na vasi se hitro odkrije, ko ga gleda, mlajša dekleta pa mu voščijo dober dan. Kdo bi si ne želel biti starosta? Starosta ima pravico njuhati tobak iz vsake tobačnice in najboljši kmet z odkrito glavo spoštljivo čaka, da starosta svoje debele, okorne prste spusti v njegovo tobačnico iz tubja in si vzame pošten ščepec tobaka. Na

vaškem zboru ima starosta prvo besedo in, čeprav bi ne imel večine, vedno obvelja njegova, tako da more poslati na občinsko tlako popravljal ali ravnat cestu ali pa kopat tjarke, kogar hoče. Starosta je mrk, vedno strogo gleda in malo govori. Davno davno, ko je velika carica Katarina blaženega spomina potovala na Krim, so ga izbrali za spremljevalca; čela dva dni je užival to čast in je smel celó sedeti na kozlu na strani caričinega kočijaža. Odsihdob ima navado, da zamišljeno in dostojanstveno sklanja glavo, gladi svoje dolge, navzdol zavahane brke in izpod čela meče stroge poglede kakor sokol. Od tistega časa napelje starosta vsak pogovor, naj je beseda o čemer koli že, na to, kako je spremljal carico in sedel na kozlu caričine kočije. Starosta ima tudi to navado, da se naredi gluhega, posebno, kadar mora poslušati stvari, ki mu niso všeč. Starosta ne more trpeti gizdavosti: on sam nosi vedno suknjo iz črnega domačega sukna, prepasano s peštrim volnenim pasom, in nikoli ga nihče ni videl v drugi obleki, razen ko je spremljal carico na Krim; takrat je namreč nosil sinji kozaški župan. Tega se pa jedva še kdo spominja na vasi, sinji župan pa je spravljen v skrinji, ki je skrbno zaklenjena. Starosta je vdovec in na njegovem domu živi svakinja, ki mu kuha obed in večerjo, drga in čedi pod ter klopi, beli stene, prede predivo za njegove srajce in sploh vodi gospodinjstvo. Na vasi šušljajo, da mu nika-

za drevo. Pri luninem svitu je zagledal pred seboj deklico... Bila je Hana! Kdo pa je možki, ki mu je kazal hrbet? Ni ga mogel spoznati, zakaj senca ga je pokrivala od nog do glave. Le od spredaj je bila njegova visoka postava nekoliko osvetljena. Toda, če bi se bil Levko le malo pomaknil naprej, bi ga bil neznanec odkril. Zato je sklenil, da ostane, kjer je, in se je tiho prislonil k drevesu. Razločno je slišal, kako je deklica spregovorila njegovo ime.

»Levko? Levko je še smrkevec!« je dejal s hripavo zamolklim glasom neznanec. »Če ga še enkrat dobim pri tebi, mu izpulim čop na glavi.«

»Rad bi vedel, kdo je mrcina, ki se baha, da mi bo izpulil čop!« je šepnil Levko in iztegnil vrat, da bi mu ne ušla nobena beseda. Toda neznanec je govoril tako tiho, da ni bilo mogoče ničesar razumeti.

»Sram te bodi!« je rekla Hana, ko je neznanec končal. »Lazeš, varaš me, ti me ne ljubiš. Nikoli ne bom verjela, da me ljubiš!«

»Vem,« je nadaljeval neznanec, »Levko ti je naklepetal vsega mogočega in ti zmešal glavo s svojimi marnjami (fantu se je naenkrat zazdelo, da mu glas neznanca ni čisto neznan, kakor da ga je že večkrat slišal), no, pa bom že pokazal Levku! Misli, da ne poznam njegovih malopridnih šal. Poskusil bo moje pesti, pasji sin!«

(Se nadaljuje)

Športni kotiček

TEDEN V ZNAMENJU NOGOMETA

Avstrija : Bolgarija 2:0 (0:0)

Pred 73.000 gledalci v dunajskem Pratru je izbrana avstrijska enajstoričnica z zmago sreče premagala ustrezno bolgarsko ekipo. Oba zadetka pa nista bila plod skupne igre napada, temveč sta padla bolj po naključju. Prvič je potresel mrežo Hof iz enajstmetrovke, drugi gol pa so si prizadejali Bolgari sami. Tako moštvo iz Balkana, kakor naše zastopstvo, ni pokazalo nikakih odlik nogometne igre. Avstrijska enajstoričnica še zdaleč ni ponovila dobre igre preteklega leta — posebno v prvem polčasu, ko je desetstisoče gledalcev z žvižganjem dajalo duška svojemu nezadovoljstvu.

Avstrija-B : Koroška 2:2 (0:1)

Velik uspeh je dosegla najboljša ekipa Koroške, ki je v srečanju proti reprezentanci I. zvezne lige dosegla neodločen rezultat. Tekma je bila kvalitetno na dokaj visoki ravni. Neodločen rezultat pomeni ponovno priznanje kvalitete koroškega nogometa.

EVROPSKI POKAL:

ZE DRUGIČ BENFICA

Benfica : Real 5:3

Lanskoletni zmagovalci Evropskega pokala — Benfica iz Lisboe — je tudi letos z uspehom zaključil najbolj pomembno tekmo evropskih klubov. Milijoni gledalcev, ki so po televiziji spremljali končno tekmo, so videli izredno hitro, kvalitetno in borbeno igro, ki bo šla v nogometno zgodovino kot eno najbolj dramatičnih tekem za evropski pokal. Španci so z goli Puskasa vodili že z 2:0, toda v nadaljevanju jih tudi fantastična igra madžarskega majorja ni mogla rešiti poraza.

Vorwärts Moosburg : Št. Janž 0:2 (0:1)

Z odlično igro so šentjanški nogometaši po dvotedenskem presledku zopet osvojili dve točki in tako izenačili razmerje med zmagami in porazi v pomladnem delu prvenstva.

Sentjanška enajstoričnica, ki je po dveh zaporednih porazih padla na 7. mesto, je v zelo spremenljivi formi. Posebno napad, kateremu vidno primanjkuje skupni tre-

ning, je precej nestanovitna. Sicer pa je kvaliteta moštva v tej skupini prvenstva tako izenačena, da se lestvica po vsaki nedelji močno spreminja.

Do konca prvenstva je še daleč in dati prognoze o uvrstitvi naših mladih nogometašev bi bilo še prezgodaj. Vendar lahko rečemo, da bi z ustaljeno ekipo, ki bi vsako nedeljo igrala v polni zasedbi — z vsaj malim treningom — moštvo iz Št. Janža lahko pripadalo mestu prav pod vrhom lestvice, na katerem sedaj sigurno vodi sosednja Bistrica.

Zapoznala tožba opeharjenega vohuna

Turški stavbenik Elyesa Bazna, ki je v letih 1943 in 1944 v Ankari deloval kot vohun »Cicero« za nemško tajno službo ter fotografiral dragocene načrte zavezniškega vojnega poveljstva, zahteva od bonnske vlade kot zakonite naslednice Hitlerjevega Rajha okrog 150 tisoč angleških funtov, to je 260 milijonov lir.

Osemindesetletni Turek je popisal svoje vohunjenje pred časnikarji v Münchenu. Povedal je, da je prejel za svoje delo 300 tisoč funtov, da pa je bila vsa ta vsota — ali vsaj večji del — iz ponarejenih bankovcev. Šele po neki angleški objavi je baje leta 1950 postal pozoren na ponarejeni denar, ki ga je dotlej že skoraj pol potrošil. Bazna hoče od zunanjega ministrstva v Bonnu doseči, da bi mu izplačalo protivrednost ostalih 150 tisoč funtov.

Po prvi svetovni vojni je Bazna služboval na nemškem poslanstvu v Ankari, kjer je bil za poslanika Franc von Papen. Nato je bil sobar pri angleškem poslaniku v turški prestolnici. Zvezni član med njim in nemško vohunsko službo je bil nemški trgovski atašé in esesovski častnik Walter Moizisch.

Časnikarjem je »Cicero« povedal, da je jemal ključ za trezor britanskega poslanstva iz žepa poslanikovega telovnika, kadar je le-ta spal, in nato fotografiral važne dokumente, spravljene v trezorju.

O vzroku, kako da ni bil postavljen pred turško sodišče, ni Bazna želel niti besedice. Rekel je samo, da je njegovo premoženje v Turčiji pošlo in da hoče s pogajanjmi, v skrajnem primeru pa tudi s tožbo priti do plačila zaostanka.

SEJEM RUMENEGA GOVEDA

V sredo, dne 16. maja, prireja Društvo rejcev rumenega goveda na Koroškem v rejski dvorani v Št. Vidu ob Glini sejem. Začetek ob 10. uri. Pregled in uvrstitev v vrednostne skupine bo po popoldne dan prej.

Prignali bodo povečini visokobreje krave in telice. Na sejem so pripuščene le živali iz priznanih hlevov, za katere je preiskava v zadnjih treh tednih ugotovila, da ne bolujejo na tuberkulozi ali na bacilo Bangu. Zato imajo kupci največjo garancijo, da so nabavljene živali zdrave. Za kupce iz gorskih in razselitvenih predelov so pa razpolago podpora, ako gre za nadomestitev obolelih živali (tbc ali Bang) z zdravimi. V skupini bikov bodo naprodaj predvsem uvoženi biki frankovske rumene pasme. Tudi krave in telice so bile oplojene po bikih te pasme.

Gledališče v Celovcu

MESTNO GLEDALIŠČE

Petek, 11. maja: Mit besten Empfehlungen, komedija. — Sobota, 12. maja: La Traviata, opera (premiera). — Nedelja, 13. maja ob 15.00 uri: Hochzeitsnacht im Paradies, opereta. — Torek, 15. maja: Der Hausmeister, drama. — Sreda, 16. maja: La Traviata, opera. — Četrtek, 17. maja: Hochzeitsnacht im Paradies, opereta. — Petek, 18. maja: Der Gefangene 91, drama (premiera). — Sobota, 19. maja: Hochzeitsnacht im Paradies, opereta. — Nedelja, 20. maja ob 15.00 uri: Hochzeitsnacht im Paradies, opereta. — Začetek ob delavnikih ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 15.00 uri.

KOMORNI ODER

Sobota 12., nedelja 13., sobota 19. maja: Viola, komedija (v nedeljo 20. maja ni predstave). — Začetek vselej ob 19.30 uri.

RIMSKA PEVKA

GOSTUJE V CELOVCU

Upravi Mestnega gledališča je uspelo pridobiti znano italijansko sopranistko Ireno Gasperoni iz Rima za naslovno vlogo v Verdijevi operi »Traviata«, katere premiera bo v soboto, dne 12. maja. Gasperonijeva poznamo v Celovcu že iz njenega zelo uspešnega gostovanja v Donizettijevi operi »Lucia di Lammermoor« in bo njeno ime gotovo privabilo v gledališče številne prijatelje italijanskega petja. »Traviata« v novi celovski izdaji je pripravil režiser Curt Hampe, dirigiral pa bo glasbeni direktor Gustav Wiese. Scenska podoba je delo arh. Spurnyja, sodelujejo pa moči domačega ansambla.

MALI OGLAS

Dober delavec, sprejme tesarsko ali drugo delo takoj. Ponudbe na upravo pod značko »Pošten Človek«.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 12. 5.: Der Barbier von Sevilla (III). — Film po znani Rosinijevi operi. — Nedelja, 13. 5.: Mein Mann, das Wirtschaftswunder (III). — Veseloliga. — Sreda, 16. 5.: Hyänen der Unterwelt (IVb). — Kriminalni film; radi simpatij do zločinov le z resnim premislekom.

Borovlje. — Sobota, 12. 5.: Die Botschafterin (IVa). — Zgodba žene, ki se povzdigne do diplomatske predstavnice. — Nedelja, 13. 5.: Mariandl (III). — Dvorni svetnik po mnogih letih izve, da ima hčerko, ter poroči njeno mater, svojo nekdanjo ljubico. — Torek, 15. 5.: Wer zuerst schießt, hat mehr vom Leben (IV). — Pustolovski film. Tajni agent izpolni svojo nalogo pod težkimi nevarnostmi. — Četrtek, 17. 5.: Garten von Eden

(V). — Brezpomembni film, ki dela reklamo za pristo telesno »kulturo«. Film odsvetujemo!

Dobro ves. — Sobota, 12. 5.: Eine Frau fürs ganze Leben (IIa). — Življenjska zgodba nemške žene v zadnjih petdesetih letih. — Sreda, 16. 5.: Die Insel der Amazonen (IVb). — Pustolovski film. Maturantinja pridejo na svojem počitniškem potovanju v roke gangsterjev. Za odrasle z resno premislekom.

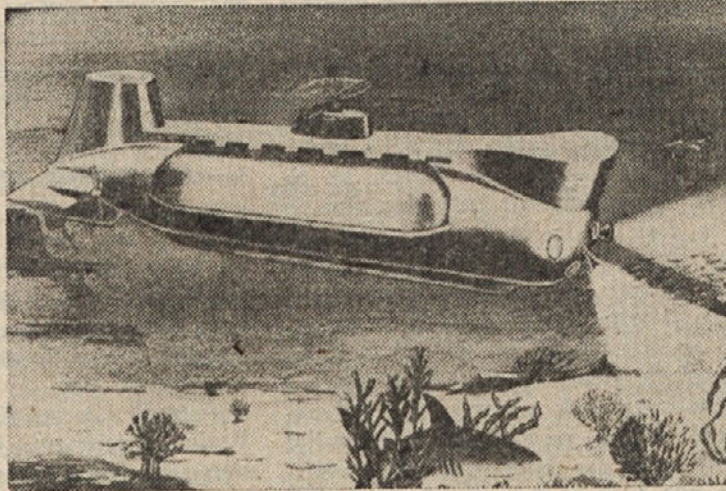
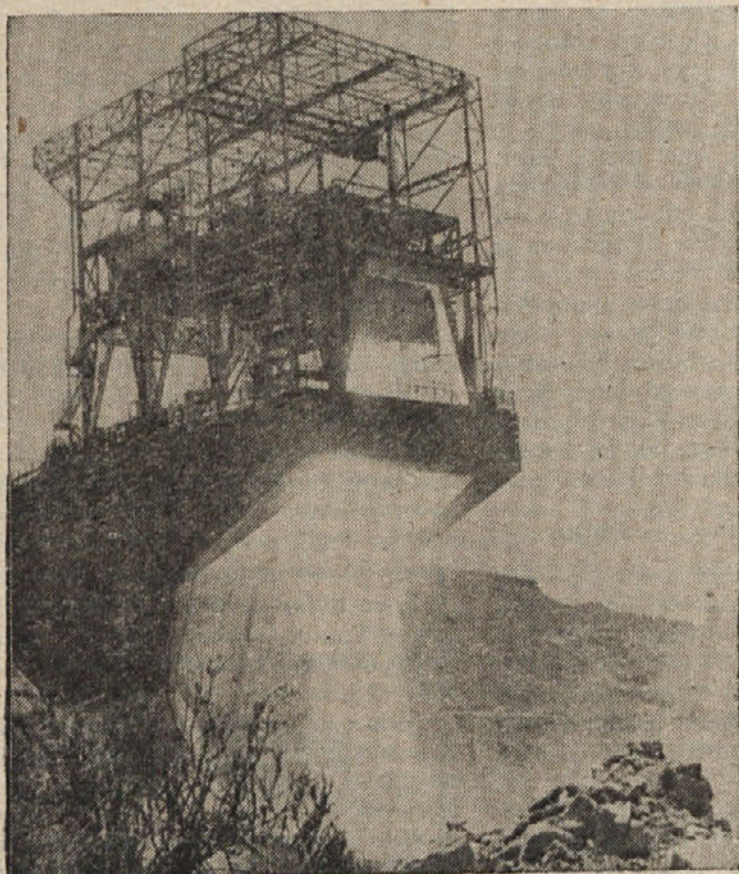
Maklavčevo. — Nedelja, 13. 5.: Die schöne Lügnerin (IIa). — Z zvijačo si pridobi mlada šivilja ljubljenega moža. — Četrtek, 17. 5.: Die Insel der Amazonen (IVb). — Glej pod Dobro ves!

Pliberk. — Sobota, 12. 5. in nedelja, 13. 5.: Ein Tag, der nie zu Ende geht (III). — Ljubzenska romanca med vojno vdovo in pomorskim kapitanom. — Torek, 15. 5.: Es begann als sie nein sagte (IV). — Film iz vojaškega življenja. — Četrtek, 17. 5.: Verräter unter uns (III). — Pustolovski film z divjega zapada.

Sinča ves. — Četrtek in petek, 10. in 11. 5.: Schritte ohne Spur (V). — Zgrešena zgodba o prelomu zakonske zvestobe v hiši francoskega veleposelnika. — Nedelja, 13. 5.: Wir wollen niemals auseinandergehen (III). — Glasbena veseliga. Kmečko dekle pripoje sebi in svoji vasi srečo. — Ponedeljek, torek, 14. in 15. 5.: Keine Gnade für Tom Dooley (IVa). — Film iz divjega zapada. — Sreda, četrtek, 16. in 17. 5.: Tausend Berge (IV). — Cowboy se povzpne do farmarja. Film z divjega zapada. — Petek in sobota, 18. in 19. 5.: Die zehn Gebote (III). — Zgodba Mozesa od rojstva do smrti.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 14. 5.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Z mikrofonom na obisku: Pri Krioglu v Zahomcu. — 18.00 Dan že zapira oči... — TOREK, 15. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Otroci, poslušajte! — SREDA, 16. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 17. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Dalmatinske pesmi. — PETEK, 18. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Znamka — zrcalo naših dni. — SOBOTA, 19. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Za našo vas. — NEDELJA, 20. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

ČLOVEK SILI V VSEMIKJE IN PODMORSKE GLOBINE

Tak ogenj, kot na levi sliki sviga iz prostora za zgorevanje rakete »Nova«, ki jo preizkušajo na letalskem poskusnem oporišču Edwards v Kaliforniji, bo — ako se ameriški načrti posrečijo —, ponesel prvega človeka na Luno. Pogonski stroj iz osmerih takih gorilnih motorjev bo razvijal sunek, enak teži 680.000 kg. Datum pristanka prvega Amerikanca (ali morda prvega Rusa) na Luni seveda še ni določen.

Gornja risba kaže podmornico iz aluminija, ki jo sedaj izdelujejo v Združenih državah. Imenovala se bo »Aluminiaut« za raziskovanje podmorskih globin. Računajo, da bo dograjena do konca leta 1963 ter se bo lahko potopila 4500 metrov in ondi križarila z brzino 3,8 vozla. Je to večja globina kot kakršnega koli drugega plovila izvenš potapljaške čolna »Trst«, ki se pa ne more vodoravno gibati. Posadka bo štela tri mole.